

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétvégi és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai-utca 8. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaszolgáltatására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:
Egész évre . . . 6 frt — kr.
Negyedévre . . . 1 50 »
Helyben na. noz. noz. noz.:
Egész évre . . . 8 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 frt — kr.
Válókra postán szállítva:
Egész évre . . . 10 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 50 »

NAGYVÁRAD, decz. 7.

A társadalom erkölcsi ujjászületése.

Gondolkodó fők, akik nem rohannak vakon hamis jelszavak után, akik nemcsak a külszin, nemcsak a látszat után ítélnek, hanem fürkésző szemmel kutatják az események rugóit, régóta tisztában vannak azzal, hogy társadalmunk válság előtt áll. Lejtőre jutott. Ha idejekorán nem gondoskodnak azok, akiknek a Gondviselés vezérlő szerepet juttatott, a bajok orvoslásáról, a társadalomnak üdvös irányban való ujjáalakításáról, végveszedelem fenyegeti az egészet. A válság mulhatatlanul kitör előbb-utóbb.

Ez a válság nem szorítkozik egyik vagy másik térre. A politikai életben megvan éppen úgy, mint a nemzetgazdaság különféle ágaiban, mint az erkölcsi életben, az irodalomban és a szoros értelemben vett társadalmi életben.

Ki ne látná, hogy bomlik a politikai szervezet? Az absolutizmus és a rendi szervezet eltűnt. — Helyét Oroszország kivételével mindenütt — az alkotmányos élet, a parlamentarizmus foglalta el. De ime már lejárt magát az is. A népszabadság nem volt jobban békóba verve az absolutizmus legsötétebb napjaiban sem, mint ma. Nagyobb teher nem nehezedett a föld népére akkor sem, mikor a kiváltságos osztályok fel voltak mentve a közteher viselése elől. Csakhogy akkor a korlátlan hatalommal rendelkező monarchiák és kényurak voltak elnyomói a népszabadságnak s a nép anyagi jólétének, ma pedig azok, akik éppen a nép védelmé-

nek ürügye alatt jutottak a hatalom polczára.

Egy liberális író legújabb füzetében olvassuk a következőket: »A politikai hivatás terén e bajok leginkább elharapódtak: hogy alig van kör, melynek erkölcsi színvonala nagyobb mértékben süllyedt volna; alig van kör, melyben több az erkölcsi csőd — nálunk és több más államban. Különösen a politikai befolyásnak üzleti és vagyoni előnyökre történő kizsákmányolásának orgiái föltétlenül viszsztatetszők. Ez annál súlyosabb beszámítás alá esik, mert a politikusok is hivatva vannak a társadalom vezetésére, pedig rossz példájuk által a miazmát csak továbbterjesztik. Hogy pedig az okát is megmondjuk, amelyért ez osztályban a baj mintegy tipikussá válik, ez az, hogy a politikai szereplők maguk fölött sem hatalmat nem látnak, mert maguk a hatalom forrásai, sem bírót el nem ismernek maguk fölött. »En vagyok a hatalom és mindennek ura.«

Még sokkal égetőbb a válság a nemzetgazdaság terén. Mintha csak a Hobbes élénk fantáziája által kigondolt vad állapotban élne az emberiség, bellum omnium contra omnes. Mindenki harcban áll embertársával. A létért való küzdelem örült harcát vivja elkeseredetten az emberiség. Aki bírja, az marja. A nagy halak felfalják a kisebbeket. A nagy tőke küzd a becsületes munka ellen, a medvék és birkák pedig küzdenek egymás ellen a börze porondján. Az ipar ellensége a földművelésnek, a nagy ipar a kis iparnak, a gyármunkás a szellemi munkásnak. Tarthat-e még sokáig e rémes küzdelem, mely a

társadalomnak már is számtalan osztályát juttatta koldusbotra s a fekete rabszolgák helyett fehér rabszolgákat teremtett?!

A pártvillongásokhoz, az osztályharcokhoz a felekezeti surlódások járultak. Egyik a másikban esküdt ellenségét látja. Egyház és állam, vallás és társadalom, erkölcs és irodalom, melyek egymás támogatására vannak utalva, harcban állanak egymással. A társadalom, daczára az egyenlőségnek és testvériségnek, jobban mint valaha kasztokra van oszolva. A magánéletet az érdek és az önzés uralja. A keresztény szeretet és a filozofusok alternizmusa helyébe egoizmus vagy újabb néven fiatizmus és successizmus lépett. A nemesebb érzések és irányok kiveszöben vannak.

Vázolják-e tovább is a társadalom válságát? Van-e még szükség bizonyítani, hogy a társadalomnak át kell alakulnia, ujjá kell születnie, különben előbb vagy utóbb kitör a baj, mely végzetessé teszi az egésznek boldogulását?!

Ez a válság természetesen közelebből fenyegeti nyugatot, de újabb időben nálunk is napról-napra örvendően szaporodik azok száma, akik aggodó lélekkel kísérik ezeket a sajnálatos jelenségeket és kutatnak a gyógyszerek után, melyek még segíthetnek forrongó társadalmuk bajain. A nemzetgazdasági irodalomnak előbb nem sejtett fellendülése erre vezethető vissza. Csak néhány hónapja ismertettük egy liberális coripheusnak, Gaál Jenőnek általános feltűnést keltett munkáját. A nemzet millennáris emlékünnepe sok más gondolkodó lélekben hasonló eszméket ébresztett.

A „TISZANTÚL“ TÁRCZÁJA.

Stella Maris.

— A »Kurucz nóták«-ból. —

Gyászba borult egek,
Háborgó tengerek
Csillaga, Mária!
Hozzád fohászokunk,
Feléd sőhajtozunk,
Szeplőtlen Szűz Anya.

Süvöltő felhők közt
Nyugodtan tündökölsz
Tiszta, szép csillagunk —
Mig hazánk hajóját
Viharok csapkodják
S Hozzád sir jajsavunk.

Boldogasszony Anyánk
Régi nagy Pátronánk
Légy velünk! Légy velünk!
Sok kiáltásunkra —
Siess oltalmunkra —
Ha nem jössz: elveszünk!

Nagy szived fényével,
Lelked békéjével
Hajolj a viharra!
Égi trónusodból,
Csillagos lakodból
Tekints a magyarrá!

Viharon, vészen át
Ime, fölzug Hozzád
Nyomorunk jajsava;
Segíts meg nemzeted,
Háborgó tengerek
Csillaga, Mária!

Endrődi Sándor.

Egy végzetes óra.

Románból fordította: AUGUSTINUS.

Néhány napot töltöttem barátomnál, Ausztria egyik kis falujának lelkészénél. Itt megismerkedtem Valdener Arnold orvossal és családijával. Az orvos anyósa látogatására jött ki a fővárosból.

Urunk mennybemenetele napjának délutánja volt. Én és barátom meg voltunk hívva, hogy az orvos anyósánál töltsük a délutánt, annál is inkább, mert a pap és az orvos gyermekkori jó pajtások lévén a legjobb egyetértésben éltek.

A kertben lévő díszes lugasban foglaltunk helyet és kedélyesen csevegve töltöttük az időt, míg az orvos gyermekei vígan szaladgálva játszottak a kert utain.

Délelőtt feltűnt, hogy az isten-tisztelet végzetével mindenki eltávozott a templomból, csak az orvos és neje maradtak ott térdelve a Bold. Szűz szobra előtt. Hosszasan imádkoztak ott, az ima végzetével pedig az asszony egy gyönyörű virágokból font koszorút helyezett a

szobor lábaihoz. Nem tudtam magam türtőztetni, hogy beszéd közben fel ne emlitem ezt az előttem különösnek látszó esetet. Az igazi boldogság mosolya tükröződött le az orvos arcáról.

— Megtesszük mi ezt minden évben ezen az ünnepen, — mondá Valdener. A Bold. Szűz iránt való hálánknak csekély részét rójjuk le ezzel azon jótéteményeért, a melyben most hat esztendeje részesített bennünket.

* * *

— G. város barátságos kis templomában az istentiszteletet bevégezték. A templom körül minden csendes volt, csak a hársfák virágaira szállingózó méhek döngéssel zavarva meg a csendet. Junius első napjai voltak. Az istentisztelet bevégezte után magányosan ültem a lóczán, a mely lomhán terült el egy hársfa barátságos árnyékában. Idegen voltam G.-ben. Urunk mennybemenetelét megelőző este érkeztem a városba és az éjjelt vendéglőben töltöttem. Egy teljes napot kellett volna még utaznom, hogy anyám rég óhajtott körébe juthassak. Ünneppal nem akartam utazni; azért töltöttem az időt G.-ben.

Gondolataimba elmélyedve ültem a lóczán. Emlékezetembe idéztem a perczeket, melyekben anyám a Bold. Szűz oltalmába ajánlott ez előtt hat esztendővel, mikor tanulmányaim folytatása végett a fővárosba utaztam. Most mint orvos térek vissza. Tanulmányaim felemlésték szegény özvegy anyám vagyonát, most már tehet-

A napokban vettük egy másik ugyan-csak liberális nemzetgazdasági írónak, Földes Béla akadémikusnak értekezését, mely a Magyar Közgazdasági Társaság millennáris évkönyvében jelent meg. E szép dolgozatban meggyőzően fejtegeti a szerző, hogy terjeszteni kell a társadalomgazdasági műveltséget. Ezeket az eszméket tanítani, terjeszteni kell a képezdékben, papnöveldékben az egyetemen s ezáltal a társadalom minden rétegében.

Sokkal nagyobb jelentőséggel bír, mondja Földes — és ebben készséggel egyetértünk vele, a társadalom — erkölcsi műveltség. »Csak ezen a téren hátrithatók el a szocializmus veszélyei; csak az etikai szocializmus fogja a nehéz problémák befejezését látni«. Minden nagy társadalmi átalakulásnak ez képezte alapját a múltban, ez fogja képezni a jövőben is.

A társadalmi bajok elfogulatlan kutatása ilyen vallomásra bírja már a liberális embereket is. Félig már eljutottak az igazság ismeretére. Még csak egy lépés hiányzik.

Ők abban a téves hitben vannak, hogy az ismeretek és a műveltség terjesztésével rá lehet bírni az embereket egymásnak kölcsönös támogatására és kötelességeik teljesítésére. Nem uraim. Hiába való reménykedés. Erkölcs vallás nélkül nem léteznek.

A keresztény felebaráti szeretet parancsolatja az egyetlen alap, mely a társadalom békéjét biztosíthatja. Ennél tökéletosebbet senki sem fog alkotni soha. A társadalom erkölcsi ujjaszületése okvetetlenül szükséges minél előbb, de nem elvont filozófiai tételek nyomán, hanem a keresztény elvek alapján.

Főispánból ellenzéki vezér.

Jankovich László grófot, Zalamegye főispánját, mint a Veszprémi Hirlap írja, a kormány menesztte. E legujabb főispán-válságnak az oka az, hogy Zalavármegye 9 választókerületéből nyolczban ellenzéki (köztük hat néppárti) és csak egyben lett kormánypárti

jelölt a képviselő. Jankovichnak ez olyan megbocsáthatatlan bűnül rovatott fel a kabinet által, a melynek folytán kénytelen állásától megválni.

Jankovich László gr. dr., aki egyike a legtehetségesebb és legagilisebb fiatal mágnásoknak, főispáni állásától megválva nem fog a politikai küzdőtérrel visszavonulni, hanem, a hogy a legközelebbi jövő igazolni fogja, kiváló közigazgatási tehetségét érvényesíteni fogja Zalavármegyében a megyei egyesült ellenzék szervezése és az ellenzéki ügynek a vármegye gyűlési termében való érvényre emelése terén.

Választás a bizottságokba.

A Ház megalakulása idején megalakított bizottságok tagságáról több képviselő lemondott. Az így megüresedett helyeket pár nap múltán betöltik. A kormánypárt kijelölt bizottsága holnap délután hat órakor e tárgyban értekezletet tart.

A katonatörvény a kormánypártban.

A kormánypárt ma, délután hét órakor ülést tart, a melyen tárgyalás alá kerül az ujonczjutalékról szóló törvényjavaslat, az erre vonatkozó bizottsági jelentés és a honvédmiszter több rendbeli jelentése.

ORSZÁGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, decz. 7.

A képviselőház mai ülése váratlanul hamar beveződött. Senki sem remélte, hogy az indemnity-vitának déli 12 órakor vége lesz. Az ellenzéki pártok közül csak egy-egy szónok beszélt, mindnyájan röviden kijelentve, hogy nem fogadják el a javaslatot. Csak Komjáthy fogta hosszabba a beszédjét. A kormánypárt részéről — csak Hegedüs Sándor az előadó és Lukács pénzügyminiszter beszéltek. Mikor 12 órakor kiindultak a Házból, a képviselők fejszóvalva mondták:

— No még ilyen rövid indemnity-vita nem volt. Szinte el se akarták hinni, hogy ez is lehetséges.

*

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyző: Molnár Antal, Eszterházy Kálmán, Lakatos Miklós.

A kormány részéről jelen vannak: Bánffy miniszterelnök, Lukács, Perczel, Erdélyi, Darányi, Josipovich miniszterek.

Apróbb elnöki előterjesztések után

Münnich Aurél beterjeszti az 1897. évi ujonczjutalékról szóló javaslatot, melynek kinyomatását és kiosztását elrendelik.

Az indemnitás.

Hegedüs Sándor előadó fejtegeti, hogy az indemnity nem bizalmi kérdés és szükséges az államháztartás zavartalan vitele érdekében, ezért elfogadásra ajánlja.

Komjáthy Béla az indemnitást bizalmi kérdésnek tekinti s nem szavazza meg. Felemlíti, hogy Bánffy egyszer itt azt a kijelentést tette, hogy nem talált az ellenzéken garanciát. azért oszlatta fel az országgyűlést. Kérde, melyik ellenzékkel értekezett e dologban? Az ő pártjánál nem!

Vagy igaz az, hogy a kormány garanciákat keresett az ellenzéken, vagy nem igaz. Ha igaz: nevezze meg azt a pártot, ahol a garanciákat kereste. Ha nem igaz: akkor nincs többé helye a kormányon. (Zajos éljenzés a balon.)

Igenis, nagyon jól tudjuk, hogy a feloszlátás azért a hazafiatlanságot kellett, hogy a kvótát felemeljék.

Az indemnitást nem szavazza meg ő és pártja a kormány iránti bizalmatlanságból se. Hogy miért bizalmatlanok ők a kormány iránt, azt ki fogja fejteni.

Igaz ugyan, hogy Magyarország nem arra kíváncsi, hogy az ellenzék miért bizalmatlan, hogy arra, hogy ők, a többség iránt viselkedjenek bizalommal a kormány iránt. (Derült-ség.)

Bizalmatlanok vagyunk a kormány iránt, mert hazafiatlan, mert a 67-es alapon áll, mert senki se tudja mit akar, maga a többség se, sőt még maga Bánffy se. Várja ő is a párcsot.

De különösen bizalmatlanok a most lefolyt választások miatt. Valóságos hadjárat volt. (Élénk tetszés balfelől) olyan, amilyen erőszakos hadjárat egyhamar nem volt. Jogfosztások, és jogtiprások azért, hogy a kormány egy nagy táborot toborozzon össze, mely vakon kövesse parancsait. (Ugy van! balfelől.) Ilyen parlamentnek tekintélye nincs —

Elnök: Figyelmezteti Komjáthyt, hogy a parlament tekintélyének fentartása mindnyájunk közös érdeke.

Komjáthy: A parlament tekintélye helyre lévén állítva, folytatom beszédemet. (Derült-ség.) Ezek az okok azok, melyeknél fogva a kormány iránt bizalmatlansággal viselkednek s pártja nevében kijelenti, hogy a javaslatot nem szavazza meg. (Élénk helyeslés a baloldalon.)

Makkfalvay Géza: Hogy a kormány iránt bizalmatlansággal viselkedjenek, arra nem is szükséges egyéb, mint rámutatni a legutóbbi

ségemben áll, hogy róla is és magamról is kellően gondoskodhassam.

A torony órája tizenkettőt ütött. Egy kép tárult lelki szemeim elé. Elképzeltem, hogy anyám most ül le szegényesen megrakott asztalához, hogy imádkozik és fiát is befoglalja imádságába. Könnyesepp gördült végig arczomon. Valami ellenállhatatlan erő vonzott a templomba. Beléptem. A Bold. Szűz képe előtt térdre hullva buzgór imádkoztam anyámért és magamért.

Imádságomban egy tizennyolcz évesnek látszó leány zavart meg, a ki gyorsan haladt el mellettem. Ugy látszik, nem vett észre. Szép szőke haja fürtökben omlott sápadt arczára, ruhája egyszerű, de tiszta volt. Egész meglepése olyan tisztaságra vallott, mint azok a fehér rózsák, a melyeket kezében tartott. A rózsákat áhitattal az oltárra helyezte és térdre omolva buzgón imádkozott. Egészen átadta magát érzelmeinek, mert abban a hiedelemben volt, hogy egyedül van a templomban.

— Oh Bold. Szűz! mentsd meg anyámat. Közbenjárásod által mentsd meg életét ebben a válságos órában! Megteheted, mert isteni Fiad minden kérésedet teljesíti.

A sirás annyira erőt vett rajta, hogy többet egy szót sem tudott szólani és eltávozott a templomból anélkül, hogy engem észrevett volna.

En mozdulatlan maradtam. Mig a leány imádkozott zajt akartam csinálni, hogy észre vegyen, de tagjaimat, mintha megbénultak

volna, nem tudtam mozgatni. Csak miután eltávozott, kezdtem eszmélni. Mintha mennyei fény világosította volna meg elmémet: a mely órában én távollévő anyámért imádkozom, ugyanakkor egy leány beteg anyjájért könyörög a Bold. Szűzhöz. Néhány perczel ezelőtt azért imádkoztam, hogy az Isten adjon erőt hivatásom teljesítésére és most alkalom kínálkozik, hogy egy anyát kimentsek a halál karjai közül. Legyen! Az Ur nevében sikerülni fog. Fel! Dologra Arnold!

Kiléptem az utcára. Az utcán egy lélek sem volt, csak a távolban volt látható a leány alakja. Meggyorsítottam lépteimet, hogy utóljérjem. Midőn már-már utóljértem, egy kis kaput nyitott ki, a mely egy szép kertbe nyílt.

— Bocsánat kisasszony, ebben a házban beteg van, nemde?

— Istenem, mondá a leány, Ön jön dr. Vellertől?

— Nem is ismerem ezt az Urat; ön egy orvost vár?

— Ha nem ön az, a kit gondoltam, úgy nem várok senkit sem — mondá és könnyei pataként omlottak szép szeméből.

— Anyám, szegény jó anyám beteg, belső baj emészt. Nem áll tehetségünkbe, hogy a főváros orvosait hozassuk ki, mi pedig nem utazhatunk oda, mert anyám nem lenne képes oly hosszú utat megtenni. Vasárnap dr. Veller egészen elvesztette reményét, hogy szegény anyámat kigyógyíthatja. Egy reménysugárt mégis meghagyott számomra. Egy fiatal orvost

említett, a ki talán képes lesz anyámat súlyos bajából kigyógyítani. Felkértem, hogy írjon neki. Ma érkezett válasz levelére, a melyben tudatják, hogy az ifju orvos két hónapra eltávozott a fővárosból. Oda minden reményem!

— Hogy hívják azt a fiatal orvost, kibem annyira bizott kisasszony?

— Dr Valdener. De most már bocsánatot kérek Uram, be kell mennem anyámhoz. Azt gondoltam, hogy ön az, ki rajtunk segíteni fog, de csalatkoztam. Bocsásson meg . . .

— Kérem kisasszony . . . Oly esdve kértem, hogy a leány megfordult és meghallgatott.

— Gyakorlattal ugyan nem dicsekedhettem, de a belső bajokhoz értem, mert különösen ezekkel foglalkoztam. Nem a kíváncsiság, hanem a részvét indított engem arra, hogy megkérdezzem: van-e ebben a házban beteg? Láthatom-e kedves anyját?

— Hogyne uram? miért ne teljesíteném kívánságát? látogatása talán jótékony hatással lesz anyámra?! De ki tudatta önnel, hogy . . .

— Később megmondom. Most fődolog hogy kedves anyját lássam. Legyen meggyőződve, hogy az igazat fogom önnel közölni, bármilyen legyen is az.

— Köszönöm — mondá a leány kezét nyujtva. Bementünk a szobába. A kert felőli szobában feküdt a beteg, ki léphártya gyulladásban szenvedett. A leány bement a szobába és megkérdezte anyját:

választásokra. Nem vonja kétségbe, hogy az indennitvány szükséges a tanácskozássokra, de éppen a bizalmatlanságnál fogva, melylyel a kormány iránt viseltetnek, pártja nevében egész röviden kijelenti, hogy a javaslatot nem szavazza meg.

Szalay Károly: (Kialtások jobbról. Melyik párt nevében beszél?) Legyenek meggyőződve, hogy nem az önök pártja részéről. Váolja ezután a kormány erőszakosságait, fejtegeti, hogy a nép parlamenti jogai a kormány rutjától üzött. De el fog jönni az idő, midőn a nép rövidebb és biztosabb uton fogja keresni és megtalálni jogait. (Helyeslés balfelől.) Az indennitást, melynek kényszerhelyzetét a kormány önmagának teremtette, nem szavazza meg.

Major Ferencz szintén bizalmi kérdésnek tekintik az indennitást s azért nem szavazzák meg. A kényszerhelyzetet a kormány maga teremtette, azért nem érdemli meg, hogy megszavazzák az indennitást. Az előadó Angliára mert hivatkozni. De mért nem hivatkoznak akkor Angliára, mikor arról van szó, hogy a kormánynak szabad-e mindent feláldozni a hatalmi érdekért. A választási visszaélésekről keveseket lehetne írni (Hát írjon! — jobbról) majd lesz annak ereje, hogy kimutatják e visszaéléseket, most csak annak kijelentésére szorítkozik a néppárt nevében, hogy a kormánynak a tanácskozássra még az eszközöket se adják meg s a javaslatot nem szavazza meg. (Helyesli a néppárt.)

Péchy Tamás minthogy nekem nincs pártom, a magam nevében beszélek. (Derűtség.) Fejtegeti, hogy az indennitást nem lehet bizalmi kérdésnek tekinteni s azt általános tárgyalás alapjául elfogadja.

Elnök az vitát bezárja.

Lukács László pénzügyminiszter: Valahányszor indennitási vita van — sajnos: ez sokszor van — mindig bizalmi kérdésnek tekintik az indennitást. Ez helytelen. Az indennitást az állami funkció szükséges követelménye. Fejtegeti, hogy ha még ezen ciklusban belementek volna, a képviselőházat befejezetlen költségvetéssel kellett volna feloszlatni. Tehát akkor végeztek volna fölösleges céltalan munkát. A választásokra nézve kijelenti, hogy ott semmi erőszakosságok nem történtek (Nagy zaj balfelől) éppen ellenkezőleg, az ellenzék részéről merültek fel erőszakosságok. (Kialtások: nem engedjük magunkat agyonverni!) Komjáthy képviselő ura választásokat állami pénzekkel hozta kapcsolatba. Ez alkalmas arra, hogy gyanus szinben tüntesse fel a költségvetést. Tiltakozik az ellen, hogy az állami pénzekből akkár csak egy karjzart is egyéb célra, mint a budgetben meghatározott célra felhasználtak volna. Még csak azt jegyzi meg, hogy a mult ország-

gyűlést fel kellett oszlatni, mert nem volt meg benne a higgadság és tárgyilagosság a költségvetés letárgyalására. A javaslatot elfogadásra ajánlja. (Helyeslés jobbról.)

Komjáthy Béla személyes kérdésben szól, azután a nagy többség az indennitványt megszavazta úgy általánosságban, mint részletekben. A legközelebbi ülés szerdán lesz.

Egy adat a nőkérdéshez.

Ez idő szerint nincs városunkban érdekesebb beszéd tárgy, mint a tisztviselők fizetésemelése. Bizonyára nemcsak azért, mert sokakat közelről érint a dolog; hanem azért is mert ezzel összefüggésben lehet beszélni az általános közterhekről, a város emelkedését célzó reménybeli intézményekről stb. Szóval sőtán, vásárlás közben, tanácsteremben és zsuron, mindenütt erről beszélnek.

Gondolám jó lesz tájékozást szerezni magamnak, hogy esetleg én is hozzászólhassak s előveszem a vasárnapi »Tiszántul«-t. Átsonok a számok labirintjén s a végén apró betűkben megtalálom a városi tanítók fizetésemelését is. Itt aztán egy olyan igazságtalanság tűnt szemembe, mely homályt vet városunk különben lovagias és humánus törvényhozóira és szomorú adatot képez a korunk legnagyobb problémáját tevő nőkérdéshez.

All ugyanis ott, hogy a polgári iskolai tanítók fizetését 850 frtra, a polgári iskolai tanítónők fizetését 750 frtra javasolják. Még nem háborított volna fel a dolog, ha a többi iskolákra vonatkozólag is ilyen lenne a javaslat; de tovább ezt olvasom: »az elemi tanerők fizetését 650 frtra emelni javasolják.« Itt tehát nem tettek különbséget nő és férfitanítók közt, holott elemi tanítónők 20—25; polgári iskola tanítónők csak 4 van.

»Itt kell valami oknak fennforogni, a miért a polg. isk. tanítónők munkáját 100 frttal kevesebbre értékeli évenként, mint a polg. isk. tanítókat.« — tündöttem magamban és nagyon sajnáltam, hogy nem születtem férfinak és nagyváradi jogügyi bizottsági tagnak, hogy ama nők mellett felszólalhattam volna...

Tessék tudomásul venni, hogy nem vagyok barátja az amerikai nőemancipációnak, sőt esküdtt ellensége inkább. Legjobban szeretem

látni a nőt természeti hivatásában: felgyűrt ruhaujjal, kipirult arczczal a tűzhely körül vagy mosolygó ajakkal a gyermekszobában. De meggyőződést szereztem már róla, hogy a nők munkaképesítése sürgős szüksége a kornak s illetékes egyénektől hallottam, hogy a közpályák közül a tanító pálya az, melyen a nő teljes joggal s kitűnő eredménnyel értékesítheti kiképzett munkaerejét. Ha így van, miért értékeli a közéletben mégis kevesebbre a nő munkaerejét, miért a férfit?

Utána jártam s megtudtam, hogy a polgári iskolai tanítóktól a törvény ugyanannyi előképzettséget kíván, mint a polg. isk. tanítóktól. Ezek is, azok is az elemi és polg. iskolák elvégzése után 7 év alatt szerzik meg képesítésüket; csak hogy a leány 15 éves korától 22 éves koráig a tanítóképző intézetben legyen, ott hagyja ifjúsága legszebb éveit, míg a fiu csak a kamaszéveket tölti ott, mertránézve az ifjúság arany napjai ugyszólván csak a 20-ik évvel kezdődnek. No de mondjuk, hogy egyenlő az előkészület s az urak Nagyváradon mégis évi száz forinttal kevesebbre becsülik a nők képzettségét.

Kérdeztem aztán, hogy talán kevesebb órát adnak a nők hetenkint s talán kevesebb a nők tanítványainak száma? Feleletül nyerem, hogy kötelesség és munka tekintetében nem tesznek különbséget férfi és nőtanító között. Ez meg is vigasztal; de hát hogy tudom meg a fizetésbeli megkülönböztetés okát?

Mutatom egy jelesünknek az 1868-iki 38-ik törvényezikket, melynek 142. §-a így rendelkezik: »A polgári iskolai tanító nagyobb városokban 800, kisebb városokban 700 frt évi javadalmazásban részesül.« Ez közel 30 év előtt kelt — mondám szemrehányólag — a mikor a nőemancipáció kérdése még egészen a kezdetén állott, a mikor az életviszonyok sokkal egyszerűbbek voltak s mégsem tettek különbséget tanító s tanítónő között. Szépen állunk 30 év után.

Jelesünk védelmébe fogta a kérdésben levő javaslatot s azzal érvelt, hogy a férfi családost tart el, ezért illetheti nagyobb javadalom. De nem adhattam igazat, mert ime a tanítónők is tartanak családost: öreg édes anyját, nagynénit, testvéreket, ezek árva gyermekeit s talán még önzetlenebb uton gyümölcsöztetik javadalmukat.

Egyenlő rang, egyenlő előképzetség, egyenlő munkakör mellett a férfi előnyére különbséget tenni tanító s tanítónő javadalmazása között legalább is nem méltányos cselekedet s leverő adatot szolgáltat a nőkérdés megoldásához.

H. Györy Ilona.

Felszólamlások a fizetés-emelési javaslat ellen.

A városi tisztviselők fizetésemelésére nézve a jogés pénzügyi szakkbizottság által készített javaslat a tisztviselők egy részénél nem kellett meglepődést.

Különösen a számtisztek tartják magukra nézve sérelmesnek, hogy olyan összegben akarják a fizetésüket megállapítani, mint a sokkal kisebb kvalifikációhoz kötött rendőrbiztos stb. állások után járó dotációt. Egy közös kérvényt nyújtanak be a közgyűléshez, a melyben a jogügyi bizottság javaslatától eltérően kérik fizetésüket magasabbra emelni.

Ezenkívül a városi adóhivatal egyik legkiválóbb munkás tisztviselőjének Novák János számtisztnak fizetését kevesebb összegben javasolják megállapítani, mint jelenleg van. Ugyanis eddig kapott 750 frt fizetést és 200 frt személyes pótlékot, most pedig a személyes pótlék eltörlésével, évi fizetékét 900 frtra akarják leszállítani. Novák János szintén

— Kedves anyám! egy fiatal orvos óhajt látni és bajdon segíteni. Bejöhet?

— Hívj be — szölt a beteg — talán segíthet rajtam.

Bementem a beteg szobájába. Magam voltam a beteggel...

Mikor a szobát elhagytam, sűrű cseppekben gyöngyözött az izzadság arczomon. Anna, így hívták a leányt, ijedten kérdezte:

— Rossz hirt hoz uram?

— Kedves anyja el van veszve. Hangom remegett míg vele eme kellemetlen hirt tudattam. Anna térdre hullott és sirt keservesen. Felemeltem, igyekeztem vigasztalni.

— Anyja el van veszve, ha még ez órában végre nem hajtunk rajta egy műtétet, a mely veszedelmes ugyan, de ha sikerül, úgy anyja meg van mentve.

— Műtét! mondá Anna ijedten. Istenem? Hogy adjam ezt tudtára.

— Nem szükséges már tudja. Beleegyezett, de előbb lelkét akarja megtisztítani bűneitől. Míg ez tart, felkeresem dr. Vellert, hogy közreműködéssel segítségemre legyen. Mire visszajövök ezeket sziveskedjek beszerezni, a mik erre a papirra vannak feljegyezve. Ezzel egy darab papírt nyújtottam át a leánynak.

— Biztos lehetek-e abban, hogy a műtét sikerülni fog uram? kérdé Anna.

— Legyen erős kisasszony. Megmondom az igazat. Ez a gyógyítási mód arra van hivatva, hogy egy haldoklót mentsen ki a halál torkából. De az Isten és a bold. Szűz meg fog

segíteni. A bold. Szűz nevében, a kihez nem régen oly főrőn imádkozott ön a templomban, fogunk a dologhoz és — reméljük!

Anna hosszasan nézett rám és végre az öröm hangján felkiáltott:

— Ő küldte önt ide!

A lelkiismeretes lelkész szolgálatkészen sietett a beteghez. Én meg dr. Vellert kerestem fel, a ki szives örömet ajávlotta fel segítségét a műtétnél. Veller bement a beteghez, míg én a műtéthez szükséges eszközöket készítettem elő.

— Bizzék ön benne — mondá Veller a betegnek — széleskörű ismerettel rendelkezik. Ha a műtét sikerül, ön meg van mentve...

Csendesség honolt a szobában. Az ajtóban állott egy ember, kinek feladata volt megakadályozni bármiféle lármát. A beteg alszik. Kezembe veszem a kést, de kezem reszket. Felindulás vett rajtam erőt. Nem tudtam nyugodni lenni, habár ismeretes, hogy mily nagy szerepe van a nyugodtságnak ily eseteknél. A torony órája egyet ütött...

Meg kell lennie mondám magamban. Bold. Szűz segíts. — — — — —

A műtét sikerült és — — — — —
Az orvos neje térdre hullott anyja előtt. Kezeit esőkokkal halmozva el.

— És anyám é!

— És boldog látva leányának, Annának boldogságát, szölt az anya kezeit leánya fejére téve.

ad be kérelmet, ennek a tévedésnek a igazítása végett.

A tanítók körében is nagy az engedetlenség s a közgyűléstől remélik, hogy méltányosabb lesz velük szemben.

Több felszólalást kaptunk e tekintetben s itt adunk néhány fontosabb adatot ezekből, a melyek a polgári tanítók fizetésére vonatkoznak:

Nagyvárad olcsó pénzért akarja azt, mit másutt méltányosan díjaznak. Pl. az igazgatósági díjról semmit sem tud, holott kerek e hazában azt mindenütt elismerik. Budapesten a polgári iskolai igazgatók évi illetménye: 1700 frt 510 frt lakpénz, 200 frt igazgatói átalány és 170 frt ötödéves pótlék. A polgári iskolai tanároknál három fokozat van: I. fokozat: évi 1500 frt törzsfizetés, 450 frt lakpénz és 150 frt ötödéves pótlék; II. fok. évi 1200 frt törzsfizetés és 360 frt lakpénz; III. fok. évi 1000 frt és 300 frt lakpénz. Minden tanár rendszerint csak a harmadik fizetési fokozaton léphet a főváros szolgálatába és megválasztásától számítandó teljes 3 éven át a harmadfokú fizetésben részesül. E három év leteltével a menyiben működése és magaviselete ellen kifogás nincs, végleg megerősített és a második fizetési fokozatba lép; a második fizetési fokozatba való belépésétől számítandó négy év múlva pedig az első fizetési fokozatba lép. Mindezen előléptetés hivallából történik. Az ötödéves pótlék, melynek száma nem korlátoztatik s a mely a nyugdíjba beszámíttatik, különbség nélkül minden tanár részére, csak az első fizetési fokozatba való belépéstől számítandó.

Aradon három fizetési fokozat van a polgári iskolánál: I. fok. 1000 frt évi törzsfizetés, 240 frt lakbér; II. f. 900 frt és 240; III. f. 800 frt és 240 lakbér. Az igazgatónak átalányul 300 frt, korpótlékul pedig a tanároknak 5—5 évenként három egymásután következő cikluson át az I-ső fizetési fokozatban élvezett törzsfizetés után számítandó 10%, azután pedig 50 frtban állapított meg. A korpótlék száma nincs korlátozva.

Az állami polg. iskolák mind kisebb városokban vannak, (a nagyobbakban mint Szeged helyi pótlékot ad) évi 800 frtban állapította meg, mi felemelkedik a fizetési fokozatokban való előhaladás által 1200 frtig és ezenkívül az élvezet egész fizetésének 10%-át kapják 5 évenként korpótlékul, úgy, hogy 40 évi teljes szolgálat után 2100 frttal mehetnek nyugdíjba. Tehát mindenütt van előhaladás az első évi fizetésből, csak Nváradon marad 850 frt, ha kereszttől vitetik a fizetésjavítás.

A vágóhídi gépész fog kapni 800 frtot és ez csak 50 frttal különbözik a jog- és pénzügyi bizottság szerint a polg. isk. tantól. Arányban áll-e ez a kettőnek a kvalifikációja- és munkájával? A II. o. rendőrbiztos megérdemel 800 frtot a tervezett fizetés javítás szerint és ez a polgáriskola IV. osztályával van erre kvalifikálva és a II. o. lehet I. o. rendőrbiztos és akkor kap 1000 frtot.

Megjegyezzük, hogy a törvény és miniszteri rendelet szerint a korpótlékok fizetése minden egyes felekezeti, állami és községi tanítónak 1893. évi szeptember hó 25-től számlált s így legkésőbb 1898. október 1-én esedékes lesz a korpótlék.

Biharvármegye közügyei.

— A közigazgatási bizottság ülése. —

Nagyvárad, decz. 7.

Biharmegye közigazgatási bizottsága ma délelőtt 10 órakor tartotta meg a vármegye-ház kistermében rendes havi ülését.

Jelen voltak Beöthy László dr. főispán elnöklése alatt: Szunyog Péter alispán, Papp János főjegyző, Tóth Dezső tiszti alügyész, Ferdényi Kálmán árvaszéki elnök, Popovits György dr. tiszti főorvos, Sipos orbán kir. tanfelügyelő, Fauszt Elek pénzügyigazgató helyettes, Bulyovszky József dr. kir. ügyész, Gyurkovits Kornél kir. főmérnök. Idő. Gálbori Sámuel, Balázsházi Bertalan, idő. Merkovics Károly, Orley Kálmán, Radnai Farkas, Szabó József, Szász Ágoston, alispáni elnök: Lovassy Andor, Baranyi András és Keszthelyi Zoltán aljegyzők.

Az alispáni jelentés.

Az időjárásról a következő adatok szólnak: A lefolyt november hónapban volt nyolcz tiszta, három felhős, tizenegy esős és öt havazó nap. A hőmérsék maximumát 19-én + 20.5 C°-ban, a minimumát 24-én + 4.5 C°-ban érte el. Az átlagos közép hőmérséklet 10 C° volt.

Az uralkodó emésztési és légzési kórtünetek valamennyi járásban kedvező lefolyással végződtek. A közegészségügyi állapot általában kedvezőnek mondható, mint a mult október hónapban. A hivatalos orvosok 2265 beteget gyógykezelték. A mult hónapban tehát 222-el kevesebb beteg volt gyógykezelés alatt, mint a mult október hónapban.

A heveny fertőző kórtünetek közül a ronsoló toroklob négy járásban, két községben fordult elő járványosan. Beteg volt tizenkilenc, gyógyult nyolcz, meghalt kettő, ápolás alatt maradt kilencz, kanyaró teljesen megszűnt. A vörheny 5 járásban, kilencz községben fordult elő járványosan. Beteg volt harminczkettő, gyógyult tizenegy, ápolás alatt maradt tizennyolcz.

A hökhurut két járásban, három községben fordult elő járványosan. Beteg volt harminczegy, gyógyult huszonkettő, ápolás alatt maradt kilencz. Hasi hagymáz két járás, négy községben fordult elő járványosan. Beteg volt tizenöt, gyógyult három, meghalt kettő, ápolás alatt maradt tiz. A vérhas teljesen megszűnt.

Rendőrségi boncolást két egyénen gyilkosság, két egyénen hirtelen halál — és két egyénen egyéb ok miatt ejtetett meg. Törvényszéki boncolást négy esetben eszközöltettek.

Tanügy.

A kir. tanfelügyelő a lefolyt hónapokban meglátogatta az esküllői állami fiú és leány, fugyvásárhelyi és kisjenői állami, a kisjenői gör. keleti, a mezőtelegdi és tatarosi állami fiú és leány iskolákat. Mindezeket az iskolákat teljes rendben és a törvényes követelményeknek megfelelőeknek találta. A jelentés megemlíti, hogy a közoktatásügyi miniszter M.-Telegden állami iskolákhoz egy negyedik osztály felállítását és egy tanítói állás szervezését, Borukon pedig egy állami leányiskola felállítását rendelte el. Meghagyta továbbá a Mező-Telegden eddig bérházban birt iskolaépület megvásárlását a kincstár számára. Az ezredéves ünnepély alkalmából szervezett állami iskolák a vármegye területén megkezdették már működésüket, a feketetűt kivéve, a hol a tanítói állás ez ideig nem volt betölthető.

A király ügyész jelentése.

A nagyvárad kir. törvényszék fogházában november hónapban letartóztatva volt 290 férfi, 44 nő. A hónap végén letartóztatva maradt 194 férfi és 26 nő. A rabkórházban ápolottat 18 egyén. Halálozás nem történt.

A munkakereslet 100 forint 75 és fél krt tett ki.

A pénzügyi állapot.

A jelentést Fauszt Elek pénzügyigazgató olvasta fel.

E szerint november hóban befolyt:

egyenes adó	ezimén	159351 frt 79 $\frac{1}{2}$ kr.
hadmentességi díj	>	6395 frt 04 kr.
jogilleték és díjak	>	29443 frt 24 $\frac{1}{4}$ kr.
fogyaszt. és italadó	<	168355 frt 18 kr.
bélyegjüvedék	>	21391 frt 51 kr.
dohányjüvedék	>	95911 frt 48 $\frac{1}{2}$ kr.
határvám	>	8910 frt 19 kr.

Ideiglenes házaómentesség november hónapban nem adott ki a pénzügyigazgatóság és fizetési halasztást nem engedélyezett.

A pénzügyigazgatóság körében a következő változások történtek: Kedacic Károly pénzügyigazgatósági titkárt pénzügyigazgató-helyettesképp a kolozsvári pénzügyigazgatósághoz nevezték ki. Beeserdy Béla kir. adótisztet a nagyvárad kir. adóhivatalhoz osztották be, Kolb Árpád számgyakornokot állásában véglegesítették.

Megemlíti végül a jelentés, hogy a nagy-

létai és érmihályfalvai dohánybeváltó bizottságok működésüket 1897. január 2-án megkezdik és február 27-én befejezik.

*

Felolvasták ezenkívül még a mult hónapban érkezett miniszteri rendeletet és számos kisebb ügyet intéztek el.

Karácsonyi játék a belényesi állami leány-iskolában.

A belényesi állami leányiskola derék igazgatósága már több ízben adta jelét annak, hogy hivatásának magaslatán áll. A nevelésnek minden alkalmas eszközt felhasználja, hogy növendékeiknek színét-lelkét kiképezze, kiművelje, ébreszsze és ápolja bennük a vallásosságnak és hazafiságnak szent érzelmeit. Örömmel vettük az értesítést, hogy a közelgő szent ünnepek alkalmából karácsonyi pásztorjátékot rendeznek növendékeikkel. Az érdekesnek ígérkező ünnepély programját itt közöljük egész terjedelmében:

A belényesi állami leányiskola növendékei az iskola czélfaira fordítandó belépti díj mellett az oroda nagytermében f. évi decz. 26-án nyilvános karácsonyi ünnepélyt rendeznek. Előadatik: I. Téli regge. Daljáték Várady-Erney-től. Személyek: Téli anyó, Illyés Erzsike VI. o. t. Éj, Belényesi Milike VI. o. t. Angyal, Benedek Erzsike V. o. t. Gáspár, Menyhért, Boldizsár, királyok, Papp Elza IV. o. t. Boglutez Ella VI. o. t., Moga Veturia V. o. t. Angyalok: Batori Olga V. o. t., Butean Márta IV. o. t., Ardelean Mariska II. o. t., Gera Irén I. o. t. Pásztorok: Boross Juliska V. o. t., Borsoveczky Gizella IV. o. t., Boglutez Margit III. o. t., Égethő Irén III. o. t., Nedolász Irén III. o. t. Jancsik Margit III. o. t. Gyermekek, Petrus Erzsike II. o. t., Csávicz Szilvia IV. o. t. Thomay Margit IV. o. t., Kasolczán Mariska IV. o. t. II. Karácsonyi álom. Mese egy felvonásban Kozma Andortól. Személyek: Juliska, Illyés Ilona V. o. t. Miska, testvére, Bernáth Ilona IV. o. t. Karácsonyi angyal, Illyés Mariska I. o. t. Kis ördög, Hoszcziszlavszky Kázmér ov. nőv. Helyarak: Üdöhely 50 kr. — Állóhely és gyermekjegy (8 éven alóli gyermeknek 30 kr. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak és hirlapilag nyugtáztatnak. Kezdeté délután 4 órakor.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

- Deczemb. 8. Biharmegyei tiszti nyugdíj bizottságának ülése, délelőtt fél 10 órakor.
- > 18. A Gyermekbarát egyesület közgyűlése.
  - > 13. Arányi Frigyes hangversenye.
  - > 30. Németh Sándor dr. Péchy elleni sajtóper.

Boldogasszony fogantatása.

A kath. egyháznak nagy ünnepe van. Emelékét üli annak, hogy Isten megóvta az eredeti bűn szeplőjétől azt, kitől az Istenfia emberi testet vett magára, a Boldogságos Szűzet. Ma 42 esztendeje hirdette ki IX. Pius pápa a szeplőtlen fogantatás hitágazatát, mely hitét képezte az egész kereszténységnek az első századok óta.

Városunk templomaiban mindenütt méltó fényvel ülik meg az ünnepet, különösen pedig Várad-Velenczén, ahol egyuttal búcsu van. A 10 órai nagy misét Fetser Antal püspöki titkár tartja, a sz. beszédet pedig dr. Némethy Gyula papnöveldei lelkigazgató.

Az olaszii plébánia-templomban pedig a premontrei főgyimnásium ifjuságának vegyes énekkara Szmelka L. Ödön tanár vezetése alatt két egyházi ének előadásával emeli a fél tizenkét órakor tartandó szentmise hallgatóinak áhitatát. Az ifjak, kik évről-évre ugyancsak ez ünnepen adják jelét az egyházi ének terén kifej-

tett dicséretes buzgalmuknak, ma Offertoriumra az »Ave Mária« című XV. századbéli zarándokkört, »Agnus Deire« pedig Beliczay Gyulának »O bone Jesu« című négyesét éneklik.

* **Fraknói bibornoksága.** A „*Magyar Esti Lap*“ és a „*Neue Freue Presse*“ nyomán az összes fővárosi és vidéki lapokat bejárta a hír, (lapunk távirati rovatában, — ezekre hivatkozva — mi is közöltük,) hogy *Fraknói Vilmos* cz. püspök, nagyváradi kanonokot és tudós történetírót a pápa ő szentsége közelebb *bibornokká* fogja kreálni. Ezzel szemben most a legilletékesebb forrás után kijelentjük, hogy e feltűnést keltő hír nem egyéb *odiozus koholmány*nál. Egyben lapársainkat is felkérjük, sziveskedjenek közölni e czáfolatot.

* **Tallian bucsuzik.** Tallian Béla főispán lemondása most már tényre vált. Mint azt a képviselőház elnöke is bejelentette, főispánunk már benyújtotta a képviselőséggel incompatibilis állásáról való lemondását. Miután pedig felmentése is legközelebb várható, a távozó főispán bucsulevelet intézett a vármegye törvényhatósági bizottságához, melynek négy éven át volt törvény szerint elnöke.

* **Uj kath. világlap.** Hogy mily örvendesen terjed Angliában a kath. vallás, annak legkésebb bizonyítéka, mint az »*Univers*« írja, hogy jövő évi január 1-étől kezdve egy nagy kath. politikai napilap fog megjelenni »*Gazette Catholic*« czímen. Norfolk herceg, az angolországi kath. párt vezére pártfogása alatt. — A hír annál örvendesebb, mivel ez lesz Angliában az első tisztán kath. napilap.

* **A közig. bíróság elnökei.** Már említettük, hogy az újonnan szervezett közigazgatási bíróság elnökévé *Wekerle Sándor* volt miniszterelnök neveztetett ki. A hivatalos lap vasárnapi száma közli, hogy ugyancsak a közig. bírósághoz *másodelnökké* *Ludvig János* pénzügyi közig. bírósági elnököt, *tanácselnökké* pedig *Szmrecsányi Jenőt*, Sáros vármegye főispánját nevezte ki ő Felsége a király.

* **Uj államtitkár.** Király ő Felsége nemeskéri *Kiss Pált*, Zólyom vármegye főispánját a földmivelésügyi miniszterium államtitkárává kinevezte.

* **Szemle a szalontai csendőrök felett.** Mint levelezőnk írja, *Török Ferenc* cs. és kir. altábornagy és csendőrségi felügyelő, a napokban Nagyszalonán, a csendőrök, valamint a szakaszparancsnokság felett szemlét tartott. — Mindent a legnagyobb rendben talált.

* **A kerületi betegsegélyező pénztár ülése.** A »Nagyváradi kerületi betegsegélyező pénztár« saját helyiségében vasárnap ülést tartott. A szűkebbkörű bizottságba *Zimmer Károly* és *Jelinek F.* ig. tagokat választották be egyhangúlag és ezután megállapították a jövő évi költségvetést, mely szerint bevétel lenne 63852 korona, kiadás a tartalékalapra félreteendő 10 százalékkal együtt 6300 korona, maradvány mutatkozik 682 korona. A titkár havi jelentését, mely szerint 129 tagadás mutatkozik, de azért a bevételek normalisak voltak, jóváhagyólag tudomásul vették. — *Grósz Salamont* Minda Miklóst, Nagy Bélát és családját önkéntes tagokul felvették. *Láng József* elnök jelentését, mely szerint a debreczeni pénztár küldöttjei köszönetet szavaztak az igazgatóságnak egy szives fogadtatásért, mint a szerzett tapasztalatokért és nyomtatvány mintáért, örömmel tudomásul vette az igazgatóság. — Elnök előterjeszté, hogy dr. *Moskovits József* igazg. tag indítványt tett, hogy a jövő évben egy országos kongresszust hívjon össze a pénztár Nagyváradra, melyen a budapesti kongresszus határozatai újból felelevenítenek, az igazgatóság egyhangúlag elfogadja és megbizta titkár, hogy az előkészületeket erre nézve indítványozó segédkezése mellett tegye meg — Ülés berekesztése előtt *Láng József* elnök, miután ez évben ez volt az utolsó tanácskozás,

melő szavakban mondott köszönetet az igazgatóság tagjainak egész éven át kifejtett, lanckadatlan buzgalomért és elismeréssel emlékezett meg a tisztviselők, a pénztári orvosok odaadó munkálkodásáról is és kérte, hogy az igazgatóságot, mint az orvosokat és tisztikart, hogy ezzel a buzgalommal igyekezzenek továbbra is fejleszteni az ő vezetésére bízott kerületi pénztárt.

* **Temetés.** Az élte legszebb korában elhunyt ifjú nő: *Széchenyi Lajosné* hült tetemeit tegnap délelőtt nagy részvét mellett helyezték örök nyugalomra. A gyászszertartást a gyászháznál és a requiemet *Dencs János* cz. kanonok, esperes-plébános végezte segédlettel. A koporsót elborították a szebbnél-szebb koszorúk. A díszes temetést *Germán Károly* »*Kegyelt*« temetkezési intézete rendezte.

* **Tünemény az égen.** Tegnap december 7-én gyönyörű tüneménynek voltak többen szemtanúi. Egész tejében csak a magas éjszakra lehetett látni, de nálunk is pompás volt. A Vénusz vonult el a Hold felett. A Vénusz a jeges tenger vidékén teljesen eltűnt a Hold háta mellett a Hebridálon alig egy iv másodpercnyi távolság volt közöttük s mint gyémánt csepp függött a Holdról felső szarván Bécsben 4, Budapesten 3, nálunk Váradon 7 iv percnyire közelítette meg a holdat. Remek szép volt úgy 1/5 óra tájt, midőn kibukkant a felhők közül a Hold bíbor vörösrre festve a lemenő naptól s felette ezüstös fényrel a mi esthajnali csillagunk, Vénusz az egészhez pedig remek hátteret képezett e ritka nagyságu és ragyogású szivárvány.

* **Díszes esküvő.** *Fehér Dezső*, a »Nagyváradi« jeles tollu szerkesztője, ma, december hó 8-án délelőtt fél 12 órakor tartja esküvőjét *Breitner József* bájos és művelt leányával *Breitner Janka* kisasszonnyal.

* **Az Erdély-család ünnepe.** Erdély Sándor igazságügyminiszter családjában vasárnap ritka ünnepély volt. Ezüstlakodalmát ülte a miniszter nejevel és egyszersmind tegnap vezette oltárhoz *Mária* leányát *Pálffy Elemér* verseci főispán. Előkelő, nagy ünneplő közönség volt jelen az egyetemi templomban, ahol a kettős nász lefolyt. *Desseffy csanádi püspök* végezte az esketést, gyönyörű beszédet intézve először a miniszter nejehez, majd a fiatal párt eskette meg. A templomi szertartás után fényes lakoma volt a Continental-szállóban, ahol a püspök is megjelent.

* **A főrealiskolában a Potássy János** tanár ur által lebeszített és 5 éven át buzgalommal vezetett »*Gebelsberger-Markovits* rendszerű gyorsirási tanfolyam hallgatói kebeléből azaz december 6-án gyorsirási kör alakult. A kör célja a gyorsirás művelése, mi végből külön gyakorló órák tartatnak; a gyorsirási irodalom pártolása és versenyírások rendezése. A megválasztott tisztviselők *Potássy János* tanár ur elnöksége alatt a következők: I. Előadó: *Weisz József* VIII. oszt. tan. II. Előadó: *Berger József* VIII. o. t. Titkár: *Klein Ödön* VII. o. t. Főjegyző: *Jakovovits Manó* VII. o. t. Pénztárnok: *Mann Adolf* VII. o. t.

* **Halálozások.** Mély részvéttel értesülünk egy derék közbecsülésben állott agg urnó özv. *Rimler Pálné* váratlan elhunytáról. Halála mélyen sújtja a *Rimler* és *Winkler* családokat. Férje néhai *Rimler Pál*, ki tanulságos gazdasági cikkekkel gazdagította lapunkat is, alig fél évvel halt el. A családi gyászjelentés a következő: Alólirottak mély fájdalommal jelentik szeretett édes anyjuk, anyós és nagyanyjuk, testvérüknek és rokonuknak *Özv. Rimler Pálné*, született *Harsághy Lindtner Amáliának* szivhűdés következtében f. évi december hó 7-én történt váratlan elhunytát. A megboldogult hült tetemei szerdán, december 9-én délután 3 órakor fognak az ág. ev. egyház gyászszertartása szerint, a nagy-magyar-utczai 251-ik számú háztól a nagyváradi-ujvárosi Bóné-kuti temetőben örök nyugalomra tétetni. Mely végtisztességre az elhunyt barátai és ismerősei tisztelettel meghívotnak. Nagyváradi, 1896. december 7. Béke poraira! Dr. *Rimler Gyula*, *Rimler Lajos*, *Rimler Szilárd*, fiai. *Auszt Ferencz*, Főtiszt. id. *Rimler Károly* és családja, sógorai. *Mária*, *Winkler Lajosné*, *Matild*, *Gémesy*

Károlyné, *Anna*, *Läufer Edéné* leányai. Ifj. *Winkler Lajos*, *Winkler Mária*, *Winkler Szilárd*, *Rimler Erzsébet*, ifj. *Rimler Gyula*, *Rimler Amália*, *Läufer Jenő*, *Läufer Felix*, *Läufer Jolán*, unokái. *Winkler Lajos*, *Gémesy Károly*, *Läufer Ede*, vejei. *Harsághy Lindtner Klára*, *Auszt Ferenczné*, nővére. — *Özv. Chányi Istvánné* szül. *Losonczy Julianna* egy maga, valamint gyermekei: *István*, *Mariska*, *Anna* és *Kornél*, úgy az elhunyt édes atyja id. *Csányi István*, valamint más rokonok nevében is fájdalomtelt szívvvel tudatják a legjobb férj, atya, fia és rokonnak ifj. *Csányi István*, m. kir. pénzügyi számvizsgálónak f. hó 7-én reggeli 6 órakor, élete 43-ik, boldog házassága 15-ik évében a halotti szentségek ajtatos felvétele után történt csendes elhunytát. A megboldogult drága halott földi maradványa folyó hó 8-án délután fél négy órakor fog Nagy-Korona-utca 246-ik szám alatt levő lakásnál a róm. kath. anyaszentegyház szertartása szerint beszenteltetni s az olaszii sirkertben örök nyugalomra tétetni. Mely végtisztesség tételre az elhunyt rokonai, kartársai és barátai tisztelettel meghívotnak. Nagyváradi, 1896. december hó 7-én. Az örök vilárosság fényeskedjék neki.

* **A városi tanács köréből.** Nagyváradi város tanácsa, mint állandó választmány tegnap délután ülést tartott, a melyen a csütörtöki közgyűlés elé kerülő tárgyakat készítették elő. A fizetés emelésre nézve a jogi- és pénzügyi szakbizottság javaslatát változatlanul terjesztik a közgyűlés elé.

* **Egy szegény asszony köszönete.** Egy szegény özvegy asszony nyomorának enyhítésére *Vinkler Lajosné* urnó gyűjtést indított s 89 frt 50 krt összehozott. A felsegített szerencsétlen nő a midőn elismeri, hogy a fentebbi összeget több részletben felvette, ez uton mond halás, mély köszönetet a kegyes szívű urnó jószágért s Isten áldását kéri egy a nemes szívű gyűjtő, mint az összes adakozókra.

* **A magyar dohányjövődék nagysága.** A magyar füstölő ipar (értsd dohányforgalom) emelkedésére nézve közöljük a következő ékesen szóló adatokat: Ámbár a fogyasztás az egyes cigaretták fajokban csökkent, mégis 857.664 frtnyi többlet mutatkozik a bevételben. A mult esztendő első kilenc havában a bevétel kitétt 32.994.600 frtot, ebben az évben kitesz az 33.852.271 frtot. Legnagyobb volt a fogyasztás *cigarettában*. Az idén 40 millióval több cigarettát füstöltek el mint tavaly. Az eddigi fogyasztás 1896-ban több mint félmilliárd cigarettára rug. Elszívtak pedig: *pipa-dohányból*: 508.000 kilogr. (44000 kilóval kevesebbet); 402.800.000 kis pakli dohányt (8.200.000-rel kevesebbet) *Szivarokból*: regálitást: 4.237.000 darabot (954.000-rel kevesebbet) trabuccót: 11.054.000 darabot (470.000-rel kevesebbet); britannicát: 20.556.000 darabot (718.000-rel kevesebbet); operast: (mult évben forgalomban nem szerepelt új szivar faj!) 7.898.000 darabot; kuba portoricót: *Wekerle szivarok!* 69.823.000 darabot (3.109.000-drrbal többlet); portoricót: 51.215.000 darabot (4.757 ezerrel többlet); virginicát: 23.203.000 darabot (2.300.000-rel többlet); külföldi vegyes szivarokat: 170.333.000 darabot (2.323.000-rel kevesebbet); magyar rövid szivart 40.295.000 darabot (256.000-rel többlet); cigarettát: 552.173 ezer darabot (40.469.000-rel többlet); *havanna szivarokból* 399.000 darabot (15.000-rel többlet); *tubák*ból: 41.000 kilogrammat (2000-rel kevesebbet).

* **Talált holttest.** A szalontai tanyák egyikén egy széna kazal alá temetett csecsemő holttestet találtak. A rögtön megindított nyomozást siker koronázta, amennyiben *Bondár Erzi* 18 éves parasztleány Nagy Lajos helybeli gazdának tanyáján volt szolgálatba, bevallotta, hogy ő ásta el a gyermeket, ki állítólag holtan jött a világra. E tett csak két hét múlva tudódott ki s mivel a test már rég felosztásnak indult, nem lehetett megállapítani, hogy a gyermek élve született-e vagy nem. A leány a szalontai járásbíróház bürtönében várja tettének büntetését.

* **A bérkocsisok panassa.** *Musza Károly* és társai egyfogatu bérkocsisok hosszú beadványt intéztek Nagyváradi város tanácsához. Sé-

relmesnek találják a rendőrkapitány azon intézkedését, hogy két hónapon keresztül ugyanaz a 20 egyfogatu bérkocsis áll a Szent László-terén s Olasziban a Staroveczky-utcai megállóhelynél sem változtatják az egyfogatu kocsikat. Kérték továbbá már korábban az egyfogatu bérkocsisok számára az apasztása végett az iparendelvények kiadásának megszorítását. Jelenleg 130 egyfogatu bérkocsis van Nagyváradon s nem bírnak megélni ily sokan. A főkapitány a kérelem tárgyában semmi intézkedést nem tett. A tanácstól kérnek most orvoslást sérelmeik.

* **A Nagyvárad-i Ipartestületi Betegség-lyező Pénztár** f. hó 6-án igazgatósági ülést tartott. Az ülés lefolyásáról a következőket említjük meg: Az elnökség jelenti, hogy a f. évi júl. 1-ig esedékessé vált járulékhátrányok befizetése végett eszközölt felhívások bevégeztek. Azoknak hátránykimutatásai pedig, kik a felhívásra meg nem jelentek, a közeli napokban átfognak tétetni a rendőrkapitányi hivatalhoz, a hátrányoknak végrehajtás utján leendő behajtása végett. Ugyancsak az elnökség jelenti hogy a jövő évtől kezdve minden kilépő tag kijelentéséről a pénztár igazolványt ad a munkaadónak, hogy szükség esetében bizonyítani tudják a munkásnak tőlük történt kilépését illetve azt, hogy a kilépést a pénztárnál bejelentették. Az elnökség jelentése egész terjedelmében tudomásul vétetett. Weisz Lajos mérszáros és P. Nagy Antal kőműves-segéd táppénz kimutatás iránti kérelme az igazgatóság a megfelelő összeget kiutalta. Schenker Gusztáv f.-szabó szembetegségének gyógyítása iránt, a beteg kérelmére, az igazgatóság intézkedett. Kisebb ügyek elintézése után az ülés véget ért.

* **Földrengés Mező-Kövesden.** Mező-Kövesden folyó évi november hó 29-én délután 5-45 perczkor erős földalatti morajtól kísért éjszaknyugati irányú földrengés volt érezhető melyet ugyanekkor, mintegy fél órával később egy újabb és veszedelmesebb ingás követett s melynek következtében nemcsak hogy a függő tárgyak megingottak, de sok lakásban a boglya kemence is összedőlt.

* **Vesztett kutya garázdalkodása.** A napokban Egerben egy kóbor vestett eb garázdalkodása ejtette rémületbe a közönséget. Kóborlás közben őt embert megmart. E szerencsétlenül jártakat felszálították a budapesti Pasteur-intézetbe. Ez esetről kifolyólag a kutyákra 40 napi zárlatot rendeltek el.

* **Politikai fufang.** A közel multban lefolyt választásoknál — mint tudjuk — a meggyőződést a bankó teremtette. Sokan pénz nélkül egyáltalán nem akartak szavazni. Történt egyik választókerületben, hogy egy humoros főkortes és pedig ellenzéki — kormánypartii humoros kortes nincs, jól tudjuk — alaposan rászédett egy pénz nélkül szavazni nem akaró atyafit. Midőn szóval, igazsággal hiába kapacitálta, kérdezte tőle, hogy tehát mennyiért szavaz le a jelöltre. Ötven forintokért, volt a válasz. No jól van s ezzel a kortes egy csomó papírt nyomott úgy óvatosan, hogy senki meg ne lássa, az atyafi kezébe. Az atyafi hamar zsebébe csuszította s alkotmányos meggyőződéssel leszávozott a jelöltre. Mikor a választási helyiségből kijött, folyton szorongatta a zsebében levő papiroscsomót. Egy félreeső helyen kihuzza a papiroscsomót, hogy megnézze ötösökben vagy tízesekben kapta-e meg a pénzt s csodák-csodája; mi volt az a papiroscsomó? Nem volt az papirpénz, hanem egy csomó kortesnóta. Ennek a jó tréfának az a jó következménye lett, hogy az illető megfogadta, miszerint többé pénzért nem szavaz, mert hátha megint becsapják.

* **A nagyvásár.** A nagyvárad-i téli országos vásár e hét végén lesz. Pénteken, december 11-én és szombaton lesz a sertésvásár, december 13—15-ig pedig az állat és kirakó vásár. Ez utóbbi elé nem nagy reménységgel néznek; a sertésvásárt azonban eléggé látogatottnak gondolják.

* **A nemes szívt emberbarátokat felkérjük,** hogy egy jó családból való agg — 54 éves — leánynak, ki önhibáján kívül, vaksága és lábbaja miatt jutott a legnagyobb nyomorba, könyöradományokkal segíteni, illetve nyomo-

rát, betegségét enyhíteni sziveskedjenek. — Könyöradományokat elfogad és nyugtáz lapunk szerkesztősége.

* **Rendőri hírek. Nagy lopás.** A nagyvárad-i rendőrség sürgönyileg értesítette a nagyvárad-i kapitányi hivatalt, hogy tegnapelőtt éjjel a Püspök-Ladány és Nagy-Károly között közlekedő vasuton Grünfeld Salamon kőbányai sertéskereskedőtől 11.460 frtkészpénzt és 200 frt értékű aranyórát lánczostól együtt ellopták. A sürgönyben a tolvaj nyomozását kérték. — **Bunda lopás.** G. H. becskerek-i vasuti alkalmazott tegnap az állomásnál egy nagy és értékes bundát kezelte el. Mikor tetten érték, futásnak eredt, ennek daczára sikerült őt a rendőrnek elcsipni. Bekisérték a rendőrségi hivatalhoz, hol azzal védekezett, hogy nem tudja miféle bunda volt, mert az utasok akasztották a nyakába. — **Hüttel cseléd.** Bakos Róza cseléd leány gazdájától pénzt és ruhaneműket lopott. Bekisérték a rendőrséghez, hol tettét tagadta. A gyanu azonban be lett igazolva.

* **Czirkusz és orfeum vetekedik egymással Nagyváradon,** de akik esténként szórakozni akarnak, mégis csak a Volpi czirkuszba menjenek. Az igazgató újabb erővel szerződött: Vaudagnotto junglör. Érdekesek még Barth-testvérek mint zenebohócok és Wolfner Paula sodronytánczosnő mutatványai. Ma az ünnep alkalmából két előadás van. Délután félhelyárral.

* **Karacsonyra.** Karácsonyára való diszek rendkívüli nagy választékban legolcsóbb áron. Legfinomabb Bonbonok, czukorkák mindég friss minőségben. A közlegő karácsonyi ünnepekre Bonbonierek, kasseták eredeti áron. Gyümölcs-kenyér friss minőségben. Alacs, Dobos, Molka, Vecsera, Pischinger tortákat a nagyérdemű közönségnek legjobban ajánljuk. Postai szétküldést pontosan eszközöl Alacs és Ritter czukrászdája.

* **Alkalmi áruház.** Miután ma már mindenki azt figyeli, hogy hol juthat jó áruhoz olcsón, nem mulaszthatjuk el, hogy olvasó közönségünknek tudomására ne hozzuk, hogy Markovits Mór Kert-utca, Korona kávéházal szemben levő partie-áru kereskedőnél kínálkozik ily kedvező alkalom, hol is 50%-al gyári áron alul lehet beszerezni minden szükségest, miután fentnevezett kereskedő esődtömegeket árusít ki.

Orgonahangverseny Szabadkán.

Érdekes hangversenyt rendezett néhány nap előtt Szabadkán az új-rékusi templomban Kersch Ferenc, a mi székesegyházi karnagyunk dr. Brenner Józsefné és Milassin Andor közreműködésével. A hangverseny egyuttal bemutatója volt az új orgonának, melyet az egész országban előnyösen ismert czég »lovag Ország Sándor és fia« épített.

A 22 fő és 9 mellékváltozatu orgona az újabb, ugynevezett kúprendszer szerint épült, a mely rendszer előnye az egyenletes erős hang és a rendkívül könnyű játék és regisztrálás. Hogy a czég mily ambícióval oldotta meg feladatát, arra tanu a bírálati jegyzőkönyv. Az orgona dispoziója — mondja a jegyzőkönyv — tervezetnek megfelelőleg a legkisebb részletekig hí. A felhasznált anyag elsőrendű, a sipok száma, neme, minősége a tervezet szerint megfelelő. A játékasztal a tervtől eltért, azonban igen nagy előnyére az egész műnek. A copulák ugyanis lábnyomásra kívántattak, míg a czég sokkal nagyobb költséggel a czélszerűbb és könnyebben kezelhető pneumatikus gombokat alkalmazott. Ezek funkciója biztos és könnyű. A gépezet a tervtől újra eltér. A czég itt ismét sokkal nagyobb költséggel teljes pneumatikus gépezetet állított fel, mely az első manuallal van összekötve, hogy a játékmódot könnyítse. Ennek funkciója is kifogástalan. Az összbonyomás hatalmas. Tömör, majestetikus hangja úgy, mint egyes dus színezetű solovátozatai első-rangu hangszerré emelik, mely az építő czég dicsőségére válik. De dicsőségére még az intéző köröknek is, melyek nem tekintve költséget és más mellékes szempontokat, segédkeztek nyújtottak egy oly mű létrehozásához, melyre a magyar ipar ép oly büszke lehet mint a tulajdonos.

A közönség a templomot csaknem zsúfolásig megtöltötte. Impozánsan hangzott fel egyszerre Allrechtsberger C moll kettős fugája, hatalmas arányokban mutatva be az orgona tömör tóusát.

A második szám Mozart F moll fantáziája sokkal jobban hatott annál is inkább, mivel a művésznek itt már alkalma nyílt a kellő hangszínezetek alkalmazásával úgy a nagyon kedves thémát, mint kidolgozását mindenki számára érthetővé és élvezhetővé tenni. Dr. Brenner Józsefné úrnő gyönyörűen kísért elragadó énekével a művészt. Szepesy egyik Offertoriuma után. Liszt »Consolatiója« következett. Az elhunyt zenekirály inspirációja lelkesítette a tanítványt, mert a gyönyörű költemény minden hangja a legkifejezőbb módon jutott érvényre. A bámulat halk moraja futott végig a templomon, mikor a hangulatos darab egyes gyönyörűbb részei felhangzottak Volckmár szingzag fantáziája következett ezután, melynek remek bevezetése és utolsó tételének hatalmas impressiója mindenkire nagy hatással volt. Különös ellentét gyanánt hatott a reá következő szám Beethoven örökké szép gyászda, melyet Milassin Andor interpretált érczes baritonjával. Schubert »Ave-Maria«-ja. Volckmár D-moll concertje fejezte be az élvezetes sort. A művész ezt is a szokott praecisítással adta elő lebilincselve a közönséget az utolsó ütemig. A hangverseny befejeztével a Szent-Vincze egylet intézői gyönyörű babérkoszorút nyújtottak át Jandek elnök ünnepélyes, hálás szavai kíséretében Kerschnek, ki meghatva fogadta a nem várt, bár nagyon megérdemelt kitüntetést.

Randevu a csillagok között.

Nincs már olyan lehető és lehetetlen módja a randevuknak, amelyet a gigerlik nem ánzágotnak, az írók ki nem komponáltak s melancholikus poéták meg nem fűzta furulyáztak volna. Éppen azért, ha a »Tiszántúl saját külön«-je akar randevu-ról írni, úgy méltán követelhetjük, hogy vagy olyanról írjon, amilyen feltétlenül szenzációs még e földi sárteknél, vagy hagyja a fentjelzett s minősített teket tovább forogni keserű levében s ne keserítse hozzá olvasóinkat is.

Ezen referádban én vagyok a »saját külön«, hisz saját lábulag rohantam jelenteni a nagy eseményt, sajátkezűleg vetettem papirosra és ha kikapunk e diskret dolog dobra ütéseért, saját hátulag nyugtázom a honoráriumot. Hanem én bízom a dolog szenzációs voltában s nem félek a következményektől, ha leírom, — mert kérem én feltétlenül vállalom a felölősséget mindenkivel szemben azért, amit leírtam, kivéve, ha valaki keresné, hogy ki írta? Hanem térjünk a dologra: A szerelmesek mindig különösen kegyeltek a holdat. Ha epedtek, hozzá sóhajtottak, ha randebugtak, ő rá esküdöztek s ha cserben maradtak, őt szidták. Idéig mindezt rendületlen flegmával türte s jámbor kerek képe egykedvűen mosolygott hozzá. Hanem minél jobban távolodott az ősz s közeledett a farsang, annál több sóhajts ment neki e jámbor csillagnak. Az idén pláne nagyon sok, mert vagy a szerelmesek is úgy érzik, hogy fel kell emelni a sóhajok kvótáját, vagy mert honleányi lelkesedéstől indítva, millennáris tömeges házassággal akarnák a férfi nem előtt örökre nevezetessé tenni hazánk ezredéves fennállását s biztosítani a jövőt egy újabb ezredévhöz. Denikve czi már a hold is megunt, mindjobban kezdte elfordítani ragyogó ábrázatját tisztelbítől, mindjobban kezdte azt a részét mutatni, amely nem ragyog, már csak mint piczinyke sarló ragyogott szétszórva, midőn — midőn nem forgott tovább, hanem nagyot dobbant jég keblének még jegebb szíve. Arcza hiborszínűvé lett a heves érzelemtől s nem gondolva rá, hogy már is szarva van — szerelmes lett. De nem is csoda, maga Vénus állott előtte teljes pompájában. A Holdnak egy Ahl-ban nyilatkozott meg érzelme, de ez ahl-ban mind az a sóhaj ki volt öntve, amit sok ezredéven át a földről megába nyelt.

A szép csillag megértette a sóhajt. Venus mint tudva van, nem oly jégszívű, mint ujdonsült imádoja s reményt gerjesztően közeledni kezdett. Hanem a szende hölgy diskret volt. A találka kezdetén észrevette, hogy sokan gukkerezik a földről, azért oly helyen tartotta a találkát, ahol csak az eszkimók és jeges medvék — ami egyre megy — láthatták, a tudós uraknak pedig hosszu orral kellett letenni a gukkert.

Mindössze annyit tudtak meg, hogy egy óráig tartott a randevu, aztán Vénus sebes-rohanva eltávozott. Most török a fejüket, hogy mi történhetett a távozás előtt a randevu alatt?

Nos, nekünk előre tudomásunk volt a dologról, saját különünk ott volt a referádája szerint ez történt. Vénus leszállott imádójához s alaposan végig nézte. Egyszer csak felkaczagott, mert észrevette, hogy a gyenge pir a Hold ur arcán csak pirosító, mit a lemenő naptól vett, észrevette, hogy bár levegője sincs, mégis légvárakat mert építeni, látta kihűlt keblét — erre nevetve felkiáltott, hisz kigyel-med aglegény.

A hold pedig visszafordította sápadtá lett arcát s visszasóhajt a felé sóhajtozóknak.

Az egészről pedig tanulság: legények, jön a farsang, házasodjatok; (a leányokon nem mulik) — magatokra vessetek, ha aglegényekké devalvátok.

Köby.

Születési és halálozási statisztika.

(November 29-től december 5-ig.)

Legutolsó kimutatásunk óta a nagyváradai anyakönyvvezetési hivatalnál a következő születési és halálozási esetek lettek bejelentve.

Született huszonegy leány és tizenkét fiu, összesen harminczhárom.

Meghalt tizenhárom férfi és tizenegy leány, összesen huszonhét.

Az elmúlt héten tehát, nagyváradai szaporulati viszonyát tekintve kedvezőnek mondható, amennyiben hat emberrel szaporodtunk.

Az ez idő alatt elhaltak névsora a következő:

Bordács András, Máté Gyula, Szamácska István, Bokor Julianna, Bokor Sándor, Pauer Józsefné, Pénteki Róza, Steiner Regina, Bolba Vilma, Homonai Róza, Krajcsovic Károlyné, Gönczy Mária, Leipnik Ignác, Nagy Sándorné Oláh Zsuzsanna, Duraucz András, Kuntez József, Jámor Mária, Olesák Mária, Grünfeld Endre, Kerekes Erzsébet, Mannkás József, Almási Ferencz, Salamon Izsák, Vásárhelyi Margit, Visán Jolánka, Kautzer Gizella, Izsó Imre, Kepes Janka, Rosenbaum Jenő.

EGYESÜLETEK.

A nagyváradai kath. kör választmánya holnap, szerdán délután 5 órakor ülést tart, a melyen több fontos ügyet beszélnek meg.

A »Gyermekbarát« ülése. A nagyváradai »Gyermekbarát« egyesület vasárnap tartotta választmányi ülését, Rétoók Zsigmond elnöklete alatt. A közgyűlés elé terjesztendő jelentést helyben hagyták. A számvizsgáló bizottság jelentése szerint 52 alapító tagja s 8025 frt 10 kr vagyona van az együletnek. Az alapítványi összeg ez évben 700 frttal szaporodott. A kiadás 425 frt 31 kr. volt. Felkérték a pénztárnokot, hogy jövőben rendes pénztári könyvet vezessen, az egyesület vagyonának könnyebb áttekinthetése végett. A betétkönyvecskék őrzetére dr. Berkovits Ferencz alelnököt kérték fel. A jövő évi költségvetést helybenhagyták, azzal, hogy a tervbe vett jótékony mulatság rendezését és megtartásának határidejét a választmány hölgytagjainak belátására bízzák. Jövőhagyólag tudomására vették az iskolás gyermekek ruházatára, ebéd és elszállásolására vonatkozó adatokat.

A »Gyermekbarát« egyesület f. hó 13-án délelőtt 11 órakor a városháza tanácstermében tartandó közgyűlésének tárgyai lesznek:

1. A választmány jelentése a mult egyleti évről.
2. A számadás vizsgálatáról a számvizsgáló bizottság jelentése, a számadás megvizsgálása s a kiadása.
3. A költségelirányzat megállapítása.
4. Két választmányi tag választása.
5. A közgyűléshez beadható indítványok tárgyalása.

IRODALOM.

— **Szentelek elele** különös tekintettel a magyar szentelekre. Irta Vogel Máté Jézus-társasági atya. A magyarított szöveget újból sajtó alá rendezte Karl Alajos áldozópap. A pécsi ft. egyházmegyei hatóság engedélyével. Kiadja Wajdits Nándor Sz. Család kath. mű és könyvkereskedés Budapest 1896. I—II. k. 386 és 374. nagy negyedrét két színnyomatu képpel. Ára füzve 7 frt, vászonkötésben 10 frt, egybekötve 9 forint.

A kiadó áldozatkésztsége, kinek különben nem csekély érdemei vannak a népszerű aszketikus irodalom terén, s az átdolgozó szorgalma népszerű irodalmunk egy nagy hiányát pótolta, midőn az immár 30 esztendeje megboldogult Kunszt József kalocsai érsek aegise alatt magyar fordításban megjelent Vogel nagy kedveltségnek örvendő könyvét, a közönségnek ismét hozzáférhetővé tették még pedig igen diszes kiállításban. Vogel atya műve nem szorul a mi dicséretünkre; hazájában sok és diszes kiadásokban jelent már meg s mindig szívesen látott vendég volt a könyvpiacpon, mert oly melegséggel, annyi gyakorlati érzékkel állítja elénk az egyház megdicsőült szentjeit, hogy minden keresztény léleknek kedves mindennapi olvasmányul szolgálhat. Legfeljebb Stolz Albán könyve fogható hozzá e tekintetben. Azért teljes elismeréssel kell adoznunk Karl Alajos urnak, aki e két diszes kötetet sajtó alá rendezte. De hogy a kritikának is legyen szava, megvalljuk jobb szerettük volna, ha az átdolgozó több szabadsággal mozog munkájában s egy kicsit simit a fordítás immár 30 esztendős, igaz hogy kellemesen folyó, de a mai stíl színvonalán természetesen alul álló nyelvezetén. A mű külső kiállítása valóban teljes dicséretet érdemel. Jó erős vastag papírja van, mint olyan könyvnek, amely nap-nap után kézen fogog; a mellett a szép kezdőbetűk, vignettek, de különösen diszes két színnyomatu kép valóságos diszműve teszik. Különös elismerést érdemel a kiadó, hogy Szoldatics pompás képét, amely a magyar szenteleket ábrázolja Magyarország Patronája körül csoportosulva, oly sikerült másolatban adja. A művet a legmelegebben ajánljuk a kath. közönség figyelmébe.

SZINHÁZ ÉS MŰVESZET.

A nagyváradai állandó színház.

Nem ismerem el ugyan többé a színházaknak, különösen mai laza erkölcsi irányzatoknál fogva azt a nagy jelentőségét a nemzeti cultura szempontjából, amint a nagy színházbarátok ma is hirdetik; de bizonyos jelentőségük mégis van még a magyar nemzeti művelődés szempontjából is.

Bizonyos nemesebb szellemi élvezetet nyújt; habár mai irányában igen sokszor a nyújtott élvezet elől elkopik a nemesebb s szellemi »jelző.« Nem tartozom a rendes színházlátogatók közé; de azért elismerem, hogy városunk fejlődésénél a színház ügyét tekinteten kívül hagyni nem szabad.

Az állandó színház lelkes barátai a gyűléseken s főleg a napi-sajtó útján oly gondosan napirenden tartják az állandó színház kérdését és oly élénken kiszinezik annak szükségét, hogy szinte csodálkoztam a minap, mikor a színházi bizottság külön bizottság kiküldését határozta el, mely az állandó színház ügyének haladását ellenőrizze. Hiszen eddig is oly erősen szítottak az érdekeltségek, hogy a városunk közügyeit s fejlődését szívükön hordozó egyének közül, még azok is, akik egyénileg nem igen érzik szükségét az állandó színháznak, elismerik azt, hogy városunk egyéb nagyobb szükségleteire, tekintettel s anyagi erejéhez mérten az állandó színház végre létesítendő.

Sőt annyi szó hangzott, annyi tinta s papír fogyott már el e kérdésben, hogy a magamfajta nem nagy színházlátogató polgár is elérkezett-

nek vélte már az állandó színház építésének idejét. Az utóbbi időben azonban a város pénzügyi helyzetének rosszabbodásáról annyi mindenféle hír volt forgalomban, hogy most, midőn a városi tisztviselők fizetésemelésének törvényhatóságilag elfogadott módját és arányát a belügyminiszter azért nem engedélyezte, mert a város nagyobb megterhelésének veszélye nélkül a fizetések ily összegekben nem emelhetők: az állandó színház létesítésének pénzügyi hatását városi háztartásunkra magam is különös figyelembe vettem, dacára, hogy nem csak igénytelenségemnek volt az a véleménye, hanem igen tekintélyes egyénektől is hallottam, hogy egyszerre az a nagymérvű fizetésfelemelés, mit a városi törvényhatóság adakozó jó kedvében megcselékedett, nem fog keresztül menni. Pedig mi általában becsüljük a városi tisztviselői kart, különösen annak tagadatlanul jó gazda fejét!

Amde térjünk vissza az állandó színházhoz.

A városi törvényhatóság jogi és pénzügyi szakbizottságának szombati nagyfontosságú tárgyalásáról szóló tudósítás nagy világosságot vet az állandó színház létesítésének pénzügyi hatására. Osztom teljes mértékben a város fejének nyilatkozatát, hogy a közköltő emelésére el kell készülni mindenkinek: hanem 22%, pótdadó-emelés még is meglepő, pedig Bordé tanácsos jeles munkálatából kitetszőleg, előbb 9%, s 1899-ik évtől kezdve 22% városi pótdadó emelkedés van a tervezetek ellenében, mint szükséges, jelezve.

És nézzük csak Bordé tanácsos világos kimutatása alapján: mi része van e nagy pótdadó emelkedésben az állandó színház létesítésének?

A színház felépítésére és felszerelésére elő van irányozva 800.000 korona, ennek 5%-os annuitása 40.000 korona, amihez hozzá adandó a színházfűtés, világítás, tüzbiztosítás s felszerelés fenntartására évi 20.000 korona. Én nem kutatom most: vajjon elég lesz-e ezen összeg, csak azt állapítom meg Bordé tanácsos kimutatásából, hogy évenként az állandó színház 60.000 korona terhet ró a város adófizető polgárságára, ami a Bordé tanácsos ur számítását véve alapul, körülbelül 10% városi pótdadó emelésnek felel meg.

És ha ezen nagy teherhez, mely leginkább a háztulajdonosokat fogja terhelni, cszembe jutnak a hozzáértőbb férfiak fejtegetései, mint ha jól emlékszem, pár év előtt Hegyesi Martoné volt, hogy Nagyvárad a színészeknek jó nyári állomás, nyáron kevesebb áldozattal lehet jó szintársulatot kapni; ellenben télen a vidéki színészet példájából kitetszőleg, még nagymérvű anyagi subventio is szükséges lesz: azon figyelmeztetés tolu önkénytelenül is ajkainkra a t. városatyákhoz: Videant Consules! Akárhogy fogjuk is az állandó színház kérdésének jubilaris voltát felhányani tán azok, akiknek a költségek, a teher viselésében aránylag kevesebb részük lesz: az állandó színház költségeit viszonyban a város jelenlegi pénzügyi helyzetével kívánatos újra komoly fontolóra venni.

X—y.

MULATSÁG.

A jogász ifjuság matinéja.

A nagyváradai jogász ifjuság, a közönség szórakoztatása végett, felolvasások rendezését határozta el. 13-án tartják meg az első, mely mindenestre sikerülni fog, a mennyiben a tartalmas műsorból megitélhető. Ezen felolvasásra a rendezőség által kibocsátott meghívó a következőképpen hangzik:

M e g h i v ó.

A nagyvárad kir. kath. Jogakadémia olvasó és önképző köre saját alaptörvényének gyarapítására 1896. évi december 13-án délelőtt 11 órakor a Jogakadémia disztermében felolvasást rendez, melyre t. czimedet és b. családját tisztelettel meghívja a rendezőség. Belépti-díj személyenként 30 kr.

Műsor:

1. „Othello Száldobágyon,” monológ, szavalja Tátray Kálmán.
2. „A múlt büne” (essay), írta és felolvassa Jakobi Andor.
3. „Kurucz dalok”, írta Krüger Aladár, felolvassa Nagy Endre.
4. „Vergődés”, elbeszélés, írta és felolvassa Moldoványi Gyula.
5. „A rab asszony”, írta Kiss József, szavalja Gara Akos.
6. „Képek a messze jövőből” Vordan után írta és felolvassa Kerényi Miklós.

Jogász-bál. A nagyvárad jogász ifjuság minden téren ki akarja mutatni, hogy mennyi vigaszt kölcsönöz a várad társadalomnak, kiválóképpen pedig a hölgyközönségnek. Tegnapi ülést tartottak, melyen elhatározták, hogy a farsangon fényes bált fognak rendezni. Elnökké nyomban megválasztották Kenéz Sándor IV. éves joghallgatót. Elhatározták továbbá, hogy hat védnököt kérnek fel az alkalomra. A többi határozat titok marad, amennyiben kellemes meglepetés akar lenni a jogász-bál közönségének.

Igazságszolgáltatás.

A kollekti emberölés. Szücs Tógyer Monye Traján, Monye Szimeon és Delimán Iliszie 18 éves pásztorok, legeltetés közben juhaikat kollekti határból a britenyi legelőre hajtották. — Az idevaló csősz fia Koszte Juon kérdőre vonta őket. A négy fiu erre fenyegetőzni kezdett, mire a Koszte segítségére elősietett Krofán Márk. De a pásztorok többen voltak s így mindketten kénytelenek voltak megfutamodni. Krofán hátramaradt és Szücs Tógyer utolérván nyakszirtén ütötte. Krofán az ütés következtében később meg is halt. A kir. törvényszék tegnap foglalkozott ez ügygyel Millye Gyula elnöklété alatt bírák voltak K. Nagy Sándor és Grám Szilveszter, jegyző: ifj. Kocsán János. A vádhatóság részéről jelen volt Böhm Jenő kir. alügyész. Védők voltak: Böszörményi Géza, Dr. Mártonffy Bogdán, Rádli Ödön és Szokolay Tamás. A vád és védbeszéd elhangzása után a kir. törvényszék a vádlottakat halált okozó súlyos testi sértésben mondta ki vétkeseknek és ezért Szücs Tógyert 4 esztendői, Monye Trajánt 2 és fél, Monye Szimeont 3 és Delimán Ilisziet 2 évi fegyházra ítélte. Vádlottak, ügyész és védő fellebbeztek az ítélet ellen.

A javithatatlan. Nagy-Harsányi Sándor közműves legény már három ízben volt büntetve volt. Ugy látszik, nagyon tetszik neki ez a pálya, mert tegnap ismét ugyanilyen bűntényekért került a rendőrség elé. Rózinger Sámuelről, Puj Gábortól és Anspitz Adolf-tól, továbbá Szabó Annától és Bereczky Mártontól lopott apróbb tárgyakat és kisebb-nagyobb összegeket. A törvényszéki tegnapi véglágyalás alkalmával vétkesnek mondta ki és 2 és fél évi fegyházra ítélte. A vádlott, dacára hogy még mindössze husz éves lehet, már két ízben kitöltött összesen másfél évi börtön büntetést.

Megszüntetett sajtóperek. Schneiber József nagy-halmági birtokosnak Nikolics Döme aradi ügyvéd ellen s ennek Schwager József ellen indított rágalmozás és becsületsértési sajtóperében a f. hó 11., 14. és 17-ik napjára kitűzött sajtótárgyalásokat a kir. törvényszék a vád visszavonása folytán megszüntette.

Ez a hír biztosan kellemesen fogja érinteni az esküdteket, kik e hónapra kitűzött hat sajtótárgyalás miatt nem a legkellemesebben érezték magukat.

Életfogytiglani fegyház. Smirádszky Józsefné, püspökladányi asszony gyilkosságát, Némethy János odaváló parasztagdát a debreczeni kir. törvényszék életfogytig tartó fegyházra ítélte.

Furcsa gusztus. Frif Vaszali husra éhezett és az éhség ösztöntől ingereltetvén, elküldte Gyurkovits Jánost a mészárszékre. Azonban Gyurkovits, utközben betévedt egy pálinkás boltba, hol véletlenül megtalálta inni a hus árát. Ezután szépen hazaballagott és bejelentette, hogy nincs hus. Az éhség által felcsigázott Frif eget ostromló haragjában leharapta a Gyurkovics orrát és ezzel csillapította az ingert. A kir. törvényszék két évi börtönt szólt a furcsa gusztusu ember nyakába.

REGENY-CARNOK.

Zsebeld ki felebarátodat.

REGENY.

Írta: GÉRARDE D. 58

Az utolsó szavakat még egyszer elolvasta Luczián s összehajtá a levelet.

Két hét múlva csakugyan átlépte a hadsereg a Ticzinót. Kázmér néha, néha kapott Lucziántól levelet, majd megtudta, hogy Luczián házasodni akar, nem ütközött meg rajta. Csak az tűnt fel, hogy oly kevés időre anyja halála után. Még jobban meglepte egy másik levél, melyet Juniusban kapott.

Epen a magentai szerencsétlen nap után kapta. Első nagy ütközete volt, első de alapos kiábrándulása.

Lelki szemei előtt lebegett a vitézség legnagyobb jutalma, azon a napon kellett a magaslatra emelkednie. Mely őt méltóvá tegye Xénia kezét, s az a nap ajándékba átlótt kezét hozott, s végig kellett néznie legjobb barátja kinlódását kit mellőle kilöttek a sorból. Ezek hatása alatt volt, midőn öcsese levelét megkapta. A lemenő nap fényénél olvassa el.

— Cher Kassio! Nem tudom, mikor érnek el hozzád e sorok. Az ügy oly fontos, hogy a háboru befejezése előtt el kell végeznem. Hogy röviden ki mondjam, nem vagyok abban az állapotban, hogy Vovazulkának szenteljem életem. Mig teljes erőmből azon vagyok, hogy neked hasznodra legyek, magamról sem volna szabad elfeledkezni. Ha nem szándékos, hogy gazda légy, állíts az uradalom élére ügyes embert. Előbbi leveleimről, melyek előkészítettek egy hírre, megismerhesséd gazdálkodásomat (ha ugyan mindeniket megkaptad.) Az a hír pedig: elhatároztam, hogy nőülök. Természetes, bevértam volna a gyász idő végéig, de a Bogdanovics kisasszony jelen végtelen állapota nem engedi, hogy a házasságot tovább halasszam, mint augusztus vagy szeptember. Ekkor, a mit nagyon sajnállok, te még távol leszel, de biztosan belátod, hogy ez elhatározó lépést meg kell tennem. Természetesen most mai a sor szerint Marcinra esne a gazdálkodás, de ha ő rá bizzuk, annyi mintha a ma született gyermekre bizzuk. Egyik levélben írtam, hogy a patikuslányát akarta elvenni. Kinevettük s így letett szándékáról. Hogy a szépnemről szóljak, hogy van barátod szép felesége? Leírásod felkeltette érdeklődésemet. Az elem állított kép oly kedves volt, hogy lehetetlen az eredetijével nem rokonszenvennem.

Annai időd minden elfoglaltságod mellett körülbelül lesz, hogy néhány sort írj, melyekben szerencsekívánatód kifejezd. Menyasszonyom üdvözöl és reméli, hogy barátságos érzelmekkel gondolsz rá. Magam is tudom, a mult időkben jól voltatok együtt.

Szerető testvéred Bielinszky Luczian.

A levél hatása az volt Kázmérra, hogy elhatározta, Vicziának levélben fejezi ki szerencsekívánatait. Most azonban nem volt rá ideje.

A szomszéd faluba kellett mennie, hogy a vigasztalhatatlan özvegy fájdalmát némileg enyhítse.

Egy kis csinos szobában találta az özvegyet s miután rávette, hogy némi eledelet vegzen magához, néhány kisebb dolgot, elintézt s megígérte, hogy másnap férje számáaa sir-emléket fog szerezni eltávozott. Mindezt másért is megtette volna felebaráti szeretetből, hanem is lettek volna oly szépek és fiatalok mint az özvegy.

Másnap a mint dolgát a szomszéd nagyobb városban elvégezte, belért egy vendéglőbe, hol egyik tisztárs, az öreg auditor, hadbíró ült, ki szerette egy kicsit az itókat. Beszélgettek egyről-másról, amint az ablak előtt egy katona lovát vezette. Iszonyuan meg volt sérülve a ló, tudták mindjárt, hogy a város végére viszi, hogy ott lelője. Kázmér nagyon szomorú lett.

— Soh'se szomorkodjék barátom! szólt a hadbíró, meg kell ezt szokni, így van ez a háboruban. Én csak egyet csodálok önben, miért nem házasodik meg? több vigasztalása lenne, a terheket könnyebben viselné. (Nagy házasság, közvetítő volt a hadseregben.)

— Fivérem most épen azt csinálja, — szólt Kázmér.

— Mily kár, hogy nincs itt a mi hadseregünkben?

— Elvégzi ő úgy is, csak azon csudálok, hogy nagyon is hirtelen s én csak a következményeitől félek.

— Hogy hogy?

Kázmér erre, minthogy jól ismerte a hadbíró, mint jogtudóst s éles eszű embert átadta neki Luczián levelét.

Az miután elolvasta így szólt:

— Tudja-e, hogy a levél nagy elővigyázattal van megfogalmazva?

— Az bizonyos, hogy Luczián, hármónk közt a legokosabb!

— De mi oka van a sietésre?

— A fiatal hölgy atyja meghalt s így támaszra van szüksége.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

Angerer érsek jubileuma.

Bécs, decz. 7. (Saj. tud. táv.) Angerer érsek tegnap ünnepelte meg 80. születésnapját. Ezen emléknapi alkalmából számtalan szerencsekívánatot és virágcsokrot kapott az egyes állami és udvari főméltóságoktól és a főnemesesség köréből. Gróf Badeni miniszterelnök egy levélben üdvözölte a jubilánst a legmelegebb szavakban tolmácsolva érzelmeit a 80. évfordulón.

A főudvarmesternő temetése.

Bécs, decz. 7. (Saját tudósítónk távirata.) Góess grófnőnek, a királyné ő Felsége főudvarmesternőjének tegnap végbement temetése után, melyen a király, az udvar és a diplomáciai kar is résztvettek, ő Felsége mindjárt a Szent-Mihály templomból való visszatértekor gr. Welsersheimb honvédelmi miniszterhez lépett s kezét megrázva őszinte részvétét fejezte ki neki a gyászeset alkalmából.

Egy főhadnagy szörnyű vérengzése.

Budapest, decz. 7. (Saját tud. táv.) Szombathelyen megrázó családi dráma történt. Peták huszárfőhadnagy otthon theázás közben nejével összeszólalkozván, a gyönyörű szép fiatal hitvest agyonlőtte; azután még a nő segítségére érkezett Korb báró hadnagyot is meglőtte, Bezerédi hadnagyot pedig hatalmasan összevagdalta. A szóváltás okát senki sem tudja. A többszörös gyilkos véres munkája után személyesen jelentkezett Sopronban az ezredparancsnokságnál.

Wlassics miniszter Bécsben.

Bécs, december 7. (Saj. tud. táv.) Dr. Wlassics Gyula vallás- és közoktatásiügyi miniszter ma reggel ide érkezett, hogy az ujonnan kinevezett magyar egyházfők felesketésénél jelen legyen.

Egy herceg-író betegsége.

Budapest, decz. 7. (Saját tud. távirata.) „Eclair” jelentése szerint A u m a l e herceg a francia akadémia tagja aggasztóan megbetegedett.

A szobránje egybehívása.

Budapest, decz. 7 (Saj. tud. táv.) A szófiai hivatalos lap a fejedelem egyik rendeletét közli, a mely szerint a szobranjet az óhitű naptár decz. 13. napjára hívják össze. (Nálunk decz. 1.)

KÖZGAZDASÁG.

Terménytőzsde.

Budapest, decz. 7.

U z a ősze, bácskai	8.17
„ ősze, északi	6.78
„ október-novemberre, bácskai	6.80
„ okt.-nov.-re északi	6.84
R o z s ősze bácskai	5.70
Rozs ősze, északi	5.10
T e n g e r i, okt.-nov.-re, bácskai	3.97
„ okt.-nov.-re, északi	3.98
R e d c z e október-novemberre, bácskai	11.20
„ okt.-nov.-re, északi	11.30

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1896. decz. 7-én.

Magyar aranyjárdék 4%	122.—
Magyar koronajárdék	99.—
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	122.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	101.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	119.75
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	97.75
Italmérési jog megváltási kötvény	100.—
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	97.50
Magyar nyeremény sorsjegy-kölcsön	151.—
Tiszszahályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	137.—
Oszták járadék papirban	101.—
Oszták járadék ezüstben	101.—
Oszták járadék aranyban	122.50
Oszták korona járadék	100.75
1860. oszták államsorsjegyek	143.—
Oszták magyar bankrészvény	937.—
Magyar hitelbank részvény	401.50
Oszták hitelintézeti részvény	364.40
Oszták-magyar államvasuti részvény	350.25
20 frankos arany (Napoleonkor)	9.52
Német birodalmi márka	58.82 1/2
London vista	119.50
Páris vista	47.50
20 márkás arany	11.76

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:

Dr. V U C S K I C S G Y U L A .

Tisztelettel hozom a n. é. közönség beesés tudomására, hogy miután a jelenlegi üzletem mellett levő „Próféta” című üzlethelyiséget a jövő év február 1-től fogva szintén kibéreltem és ezen két üzlethelyiséget egy nagy helyiséggé akarom átalakíttatni, hogy ott egy minden igényeket kielégítő üzletet az eddig folytatott szakmában, de kibővitve és a fővárosi előkelő üzletek mintájára berendezhesek, — ezen oknál fogva, amennyiben a helyiségek teljes átalakításával járó munkák árucikkjeimre igen káros hatással lennének, kénytelen vagyok a jövő év február 1-ig, illetve az új üzlet átalakításáig

összes áruimat 271 8—12

a beszerzési árban,

sőt részben még a beszerzési áron alól is elárusítani;

megjegyezvén hogy különösen kedvező alkalmat nyújtok ezáltal a közeledő karácsonyi alkalomra ajándéktárgyak és gyermekjátékok beszerzéséhez, miután a n. é. közönség ezáltal izléses finom árut feltűnő olesó árban vásárolhat, a miről már a legcsekélyebb bevásárlás által is meggyőződés szereshető.

Kiváló tisztelettel

KALENDA JANOS,

norinbergi és diszműáru kereskedő

NAGYVÁRADON, Szt.-László-téren.

7792/1896 sz.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött bírósági végrehajtó ezenel közzé teszi, hogy a margittai kir. jbiróság 1896. évi 6301 P. számú végzésével Eisler J. alapfoglaltató, Kurländer és Ulman, Engel József és fia, ugy Grünfeld Miksa felülfoglaltatók javára, Kovács Lajos margittai lakos alperes ellen 597 frt 34 kr követelés és járulékaik erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt 387 frt 6 krra becsült ingóságokra a margittai kir. járásbiróság 6301/96 számú végzésével az árverés elrendeltetvén, annak felülfoglaltatók követelése erejéig is, amennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna alperes lakásán Margittán leendő megtartására határidőül 1896. évi december hó 12. napjának délelőtti 9 órája tűzetik ki, a mikor a bíróság lefoglalt bolti áruk és bolti felszerelvények s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett szükség esetén becsáron alól is elfognak adadni.

Felhivatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtó követelését megelőző kielégítéshez tartanak jogot, a mennyiben részükre foglalás korábban eszkö-

zöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéseig alólirt kiküldöttnél vagy írásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni tartoznak.

A törvényes határidő a hirdelménynek a bíróság tábláján kifüggesztését követő naptól számíttatik.

Kelt Margittán, 1896. évi november 18-ik napján.

297—1—1

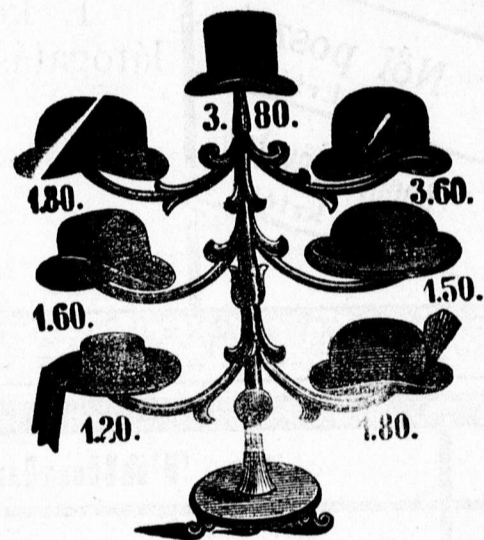
Jancsó Béla,
kir. bir. végrehajtó

Mindennemü t é l i s a p k á k
nagy választékban.

Kalapok 50 krtól

feljebb.

Férfi- és gyermek kalapok

minden színben és alakban legjutányosabban kapható

Leitner Lázár

kalap-, czipő és férfi-divatáru házában, Nagyvárad, Zöldfa-utca, a Zöldfa-kávéházzal szemben.
269 3—15

Kitüntetve az 1896. évben rendezett országos kiállitáson kiállitási éremmel.

STERN IGNÁCZ

kész férfi-, gyermek-ruha és szabó-üzlete
NAGYVÁRAD, Zöldfa-utca.

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy üzletemet a téli idényre nagy választéku mindennemü kész férfi- és gyermek-öltönyök, felöltők- és téli-kabátokkal rendeztem be.

Nagy ruha-raktáram czikkeit csak saját műhelyemben készítettem, miért ugy minőség, mint az árak tekintetében bármely budapesti vagy bécsi gyári raktárakkal kiállom a versenyt.

Egyszersmind van szerencsém tudatni, hogy bel- és külföldi ruhaszöveveim már megérkeztek, melyekből mérték szerinti mindenféle öltönyök, felső kabátok, téli kabátok

több kiállitáson kitüntetett saját műhelyemben készültek.

E czélből egy elsőrendü szabászszal rendelkezem, ki tapasztalatait a bel- és külföld nagyobb üzleteiben szerezte meg. Elegáns szabás! pontos kiszolgálás! és a legolcsóbb árakat előre biztosítva, maradtam kiváló tisztelettel

STERN IGNACZ, NAGYVÁRAD, Zöldfa-utca.

279 6—25

Kitüntetve a nagyvaradi orsz. segéd- és tanoncz kiállitáson ezüst oklevéllel.

Megrendelések 24 óra alatt.

Városi és utazó bundák.

Nagy kiárúsítás!

Tisztelettel hozzuk tudomásra, hogy a karácsonyi ünnepeket megelőzőleg különösen karácsonyi ajándékoknak legcélszerűbb cikkekből **nagy kiárúsítást** rendezünk és

mélyen leszállított árakban

Téli kabátok
6 frttól.

Téli gallérok
10 frttól.

Téli ruhaszövet
25 krtól.

Női posztó
50 krtól.

Angol szövetek
80 krtól.

árusítunk, főleg a legujabb női felöltők, legujabb téli gallérok, gyermek köpenyek, muffok, női ruhakelme, barketek, téli kendő, férfi és női fehérneműek, kitűnő jó hazai vásznak, asztalneműek, szőnyegek és több száz darab női ruhaszövet maradékot, utóbbiakat

fél árban!

E kedvező bevásárlási alkalomra is kérve becses látogatását, maradtunk

kiváló tisztelettel

SPITZER TESTVÉREK.

Nagyvárad, Zöldfa-utca.

275-5-26

barketek
22 krtól.

Vég jó vászon
4 frt 50 kr.

Vég jó Siffon
4 frt 20 kr.

Egy posztó kendő
2 frt.

Selyem fejkendő
80 kr.

Túlhalmozott raktár miatt leszállított árak.

Főmagasságu *Dr. Schlauch Lőrincz*

bibornok ur Ó Eminenciájának szállítója.

SZILÁDKY és TÁRSA

NAGYVÁRADON, BÉMER-TÉR, POYNAR-FÉLE HÁZ.

FÉRFI RUHÁK.

Midőn a gazdag választéku **angol** és **francia** kelmékkel berendezett raktárunkat a t. közönség figyelmébe ajánljuk, bátrak vagyunk megemlíteni, hogy

a külföld legujabb eredeti divatcikkei

nagy választékban nálunk kaphatók s — tekintettel a divat haladására — a jó munka és izléses divat keresztülvitelére a legkitűnőbb erőkkel rendelkezünk.

Szövetek mérték szerinti eladása gyári árakon.

👉 Vidéki megrendeléseket pontosan teljesítünk és mintákkal szolgálunk. 👈

(214) 16-20

Jutányos, határozott árak.

Túlhalmozott raktár miatt leszállított árak.